

ЧИТАТИ – ЩОБ ЗНАТИ, ЗНАТИ – ЩОБ ПЕРЕМАГАТИ!

КВІТЕНЬ 2015

У К Р А Ї Н И Військо

№04 (174)

ВИШКІЛ ПОЛІГОНОМ

Військовослужбовці четвертої хвилі мобілізації
пройшли спеціальну підготовку на військових полігонах

Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України ПЕТРО ПОРОШЕНКО:

«Метою масштабних воєнно-технічних навчань, які відбулися на полігоні поблизу Миколаєва, є зміцнення обороноздатності нашої держави. Військовослужбовці, значна частина з яких – мобілізовані, яскраво продемонстрували професіоналізм та високий рівень підготовки.

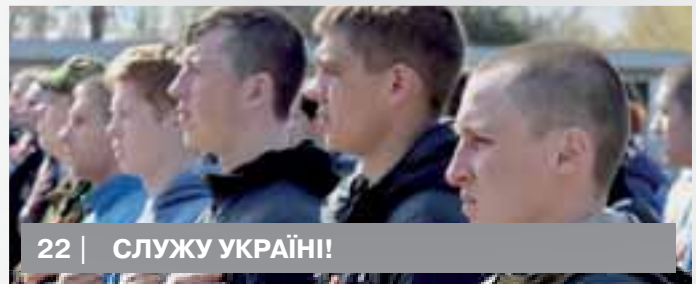
Якісно проведені навчання демонструють, що за рік Збройні Сили фактично відновилися, а Українська армія сьогодні одна з найбільш боєздатних».

ЗМІСТ

- 2 | МОБІЛІЗАЦІЯ**
Вишкіл полігоном
- 4 | НА ПЕРЕДОВІЙ**
Автограф від «Булатів»
- 8 | НА ПЕРЕДОВІЙ**
Чернігівський «вікінг» на прізвисько «Гном»
- 10 | ЦИВІЛЬНО-ВІЙСЬКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО**
Обличчям до людей
- 14 | ПРАВО НА ПРАВО**
Посилення соцпакета
- 18 | ШРАМИ, ЗАЛИШЕНІ ВІЙНОЮ**
Донбаський синдром
- 22 | ПРИЗОВ «ВЕСНА-2015»**
Служу Україні!
- 24 | РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ КОНФЛІКТ**
Неоголошена війна
- 28 | ЗАПРОВАДЖЕННЯ САНКЦІЙ**
Коли Росія підставила підніжку – світ підставив плече
- 34 | ЧУЖІ СЕРЕД СВОЇХ**
Зрадники погано закінчують
- 36 | ПАМ'ЯТАЄМО – ПЕРЕМАГАЄМО!**
Україна: внесок у велику перемогу
- 40 | ПАМ'ЯТАЄМО – ПЕРЕМАГАЄМО!**
Нюрнберг застерігає
- 44 | НА ПОЛЯХ ВІЙНИ**
«В прорив ідуть штрафні батальйони...»
- 47 | ШОКУЮЧА ПРАВДА**
«Щоб не муляли очі...»
- 50 | ДИВИСЬ СЕРЦЕМ!**
«Незламна» – історія про жінку на війні
- 54 | АРХІВИ ІСТОРІЇ**
Гетьман козацтва
- 56 | КОНКУРС**
Карикатури б'ють ворога болючіше за снаряди...
- 59 | ТВОРЧИСТЬ**
«Карлюка» планетарного масштабу
- 62 | ГЕРОЇ АРМІЙСЬКОГО СПОРТУ**
Сергій Семенов: «Єдина мотивація у спорті – результат!»

4 | АВТОГРАФ ВІД «БУЛАТИВ»

22 | СЛУЖУ УКРАЇНІ!

36 | УКРАЇНА: ВНЕСОК У ВЕЛИКУ ПЕРЕМОГУ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДРУКОВАНИЙ ОРГАН МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Засновник:
Міністерство оборони
України

Адреса редакції:
вул. Мельникова, 81,
04050, Київ, Україна, а/с 72
Телефони редакції:
(044) 483-08-39, 489-38-59
mail: viysko2012@ukr.net;

Електронна версія:
<http://www.viysko.com.ua/>
© «Військо України», 2014
Підписано до друку:
24.04.2015 р.

Наклад: 2555
Віддруковано
ТОВ «Інтер Прінт 1»
Передплатний індекс: 74101
Передплату можна оформити
в усіх поштових відділеннях
зв'язку
Свідоцтво про державну
реєстрацію:
КВ № 827 від 12.07.1994 р.

Головний редактор:
Валентин БУРЯЧЕНКО.

**Заступник головного
редактора:**
Андрій МИРОНЧУК.

Відповідальний секретар:
Вячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ.

Начальники відділів:
Олександр БІРЧЕНКО,
Руслан ТКАЧУК,
Володимир КОСЕНКО,
Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО.

Спеціальні кореспонденти:
Сергій БАСАРАБ,
Юрій КУЗНЕЦОВ.

Кореспонденти:
Валерія СОКОЛІК,
Дар'я ЧІГАРЄВА,
Валерій ВОРОНЧУК,
Олександр ПАНЮКОВ.

Редакція не несе відповідальності за зміст повідомлень інформ-агентств і може друкувати статті, не поділяючи поглядів автора. Відпо-відальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій. Роботи (фотознімки, статті, малюнки, тексти та інші матеріали), які прийшли на адресу редакції, не рецензуються і не повертаються. Передрук матеріалів чи будь-яке інше їх використан-ня можливе лише з письмового дозволу редакції. При використанні матеріалів посилення на журнал «Військо України» обов'язкове. За зміст реклами відповідальність несе рекламодавець.

ВИШКІЛ ПОЛІГОНОМ

Військовослужбовці четвертої хвилі мобілізації пройшли спеціальну підготовку на військових полігонах Збройних Сил України. Нині у складі штатних підрозділів вони готуються до виконання бойових завдань.

Як розповів заступник начальника 184-го Навчального центру по роботі з особовим складом підполковник Володимир Безбородов, більше місяця близько 4 тис. мобілізованих удосконалювали свою фахову майстерність за приблизно 100 військовими спеціальностями.

Заняття тривали 7 днів на тиждень. Щодня по 10 годин відводилося на практичні заняття з бойової підготовки. Слід зауважити, що навчання ґрунтувалося насамперед на досвіді застосування підрозділів під час антите-

рористичної операції на Сході країни. Для цього, зокрема, залучали офіцерів, які пройшли випробування передовою.

Практичний вишкіл військовозобов'язаних відбувався на всіх ділянках найбільшого в Європі полігона. Попри цього досить велику територію, тут, що називається, не було, де яблуку впасти.

При в'їзді на полігон на комплексі підготовки інженерних підрозділів свою фахову майстерність відшліфовували сапери та їхні командири. Далі про-

водилися заняття з вогневої підготовки: контрольні стрільби з БМД-2 виконували майбутні військовослужбовці високомобільних десантних військ. А поруч вправлялися фахівці протиповітряної оборони Сухопутних військ, які із ЗУ-23-2 стріляли по наземних цілях. На танкодромі механіки-водії водили танки, бойові машини піхоти та МТ-ЛБ.

– Програма була досить насиченою, а підготовка – динамічною. За цей короткий час цілком освоїв зенітну установку ЗУ-23-2 й інше озброєння. Зви-

чайно, досвід зайвим не буває. Тому треба буде продовжити навчання військовій справі безпосередньо у штатному підрозділі, – розповів про полігонні будні солдат Валерій Грибинчук.

За словами заступника начальника центру з навчальної роботи підполковника Олександра Молокова, у програму підготовки військовозобов'язаних були внесені певні корективи. Зокрема, більше часу було відведено на заняття з кидання ручної гранати, стрільби з підствольного гранатомета та ведення рукопашного бою. А по закінченні курсу підготовки відбулося бойове злагодження військовослужбовців у складі розрахунків, екіпажів та обслуг.

– Суттєво покращилося з речове забезпеченням. Якщо минулого разу особовий склад одягали в канадські однострої, то зараз військовослужбовці отримали українську форму нового зразка, – зауважив підполковник Володимир Безбородов.

За висновками безпосередніх начальників і командирів, особовий склад з 4 хвили мобілізації, який навчався в 184-му Навчальному центрі, програму підготовки за військово-обліковими спеціальностями засвоїв у повному обсязі та стовідсотково готовий до виконання завдань.

Випускників Навчального центру не відправлятимуть одразу в зону проведення антитерористичної операції. У військо-

Сержант Василь Буга:

– Свого часу я служив у частині зв'язку, що в Полтаві. Зараз обрав фах механіка-водія МТЛБ. Вибір був свідомий, адже раніше

вчився на тракториста та працював за цим фахом на «гражданці». Тож, освоїти військову машину було нескладно. На полігоні в першу чергу засвоїв тактику ведення бойових дій, «набив» руку у стрільбі з різних видів стрілецької зброї та вперше кидав гранату РГД-5. За цей місяць реально набув більше досвіду й навичок у володінні зброєю та військовою технікою, ніж за півтора року строкової.

вих частинах новоприбулі військовослужбовці пройдуть чергове бойове злагодження вже у складі штатних підрозділів. І тільки після того переважна більшість з них замінить товаришів по службі на передовій.

Віталій СТЕЧИШИН

У програму підготовки військовозобов'язаних були внесені певні корективи. Зокрема, більше часу було відведено на заняття з кидання ручної гранати, стрільби з підствольного гранатомета та рукопашного бою

АВТОГРАФ ВІД «БУЛАТИВ»

«Булати» щодня змінювали позиції. У тісній координації з артилерією екіпажі гвардійців за лічені хвилини виходили в різні райони та займали рубежі для наступу, тим самим досягаючи вражаючої раптовості. По той бік кордону складалося враження, що на ділянці розташована не батальйонна тактична група, а більш потужне військове формування.

І не дивно. Діяти нешаблонно — це тактика танкістів підполковника Миколайчука, це їхній автограф, який вони залишали на землі різким розчерком «гусеничного пера»...

А почалося все з того, що танковий батальйон підполковника Олега Миколайчука отримав наказ прикривати державний кордон України в районі населеного пункту Глухів, що на Сумщині. Зайнявши позиції, танкісти приступили до його виконання. А тим часом конфронтація на Сході України з кожним днем поступово переростала в масштабний збройний конфлікт. Не гаючи часу, далекоглядний комбат почав готувати своїх хлопців до серйозних бойових випробувань. Аби ті «не засиділися в танках», а отримали реальні фахові навички, він організував справжні навчання, які б стали у пригоді під час виконання бойових завдань. Розосередивши бойові машини на ймовірно небезпечних напрямках, прихильник істини «Важко в навчанні, легко в бою» щодня муштрував ввірених йому бійців.

І цей підхід до навчання хлопцям пішов на користь...

«Цирк приїхав»

Після кількох місяців тренувань підрозділ Миколайчука отримав наказ перебазуватись до Луганської області. Ешелон з бойовою технікою прибув до населеного пункту Дмитрівка. Після

розвантаження танкісти негайно вирушили в район луганського аеропорту. Завдання – посилювати охорону українських позицій. Перша та друга роти розподілилися по блокпостах, а третій (як у казці) дісталася роль штурмового підрозділу.

Як згадує підполковник Миколайчук, у районі їхньої відповідальності проти них «працювали» два танкових батальйони так званої «Луганської народної респуб-

Це «говорили» російські Т-72. Екіпаж Олександра Мороза, прицілившись по одному з них, «дав повну відповідь».

бліки». Перші бойові зіткнення з ворогом відбулися саме біля аеропорту.

Час від часу сепаратисти на легкоброньованих машинах атакували позиції українських бійців. Аби стати їм на заваді, комбат дав команду підпалити автомобільні шини та поставити димові завіси. І це спрацювало: після чергового обстрілу сепаратисти були впевнені, що вразили наші танки, а ті залишилися неушкодженими і завдали удару у відповідь. Складніше було виявити корегувальників противника. Імовірно, це були місцеві жителі,

Діяти нешаблонно – це тактика танкістів підполковника Миколайчука, це їхній автограф, який вони залишали на землі різким розчерком «гусеничного пера»...

Петро Порошенко особисто вручив підполковнику Олегу Миколайчуку орден “За мужність” III ступеня

які за гроші надавали інформацію про переміщення наших військ.

Одного разу на блокпостах проводилася чергова ротація особового складу. Батальйон Миколайчука здійснював прикриття. Усе відбувалося зладжено і без похибок. Раптом почався масований мінометний обстріл українських позицій. Перехопивши радіообмін найманців, комбат дізнався, що ворог володіє інформацією про початок маршу нашої танкової колони. Не розгубившись, командир швидко прийняв рішення змінити маршрут. А далі, як то кажуть, «справа техніки» у прямому і переносному сенсі:

«Булати» з’явилися там, де на них зовсім не чекали. Маневруючи без бойового зіткнення, вони блискавично займали відповідні рубежі. А вже за кілька хвилин змінювали позицію.

– Такого «циркового атракціону» найманці явно не очікували. Не знали, мабуть, що до них цирк приїхав, тому квитки і не купили, – припустив один із танкістів-гумористів, виводячи гусеницями танка «автограф» від «Булата». Так батальйон Миколайчука добряче пошарпав ворогу нерви, а найголовніше – забезпечив планову ротацію на блокпостах.

«Трактористи із луганського Улан-Уде»

Якось танкістам третьої роти батальйону Олега Миколайчука випав шанс позмагатися в майстерності з підрозділом окремої танкової бригади з Улан-Уде. Це сталося під Логвиновим. Тоді відбулася справжня танкова дуель.

– Решта моїх підрозділів саме виконували завдання в інших секторах, – пригадує ту подію Олег. – А третя під командуванням капітана Олександра Мороза отримала наказ зайняти населений пункт. У відповідь на нашу атаку росіяни хотіли влаштувати так звану «карусель». Це один з

Не всі розуміють
російську мову
«руського миру»

тактичних методів ведення бою, коли танки виїжджають на рубіж відкриття вогню та виконують постріли доти, поки в них не закінчатся снаряди. Потім відходять, а їхнє місце займають наступні. Здійснивши перезарядку, вони знову міняються. І так продовжується до повного знищення об'єкта.

Атака почалась о восьмій годині ранку. Екіпажі підполковника Миколайчука отримали завдання прикривати лівий фланг наступу наших військ. Вишикувавшись у лінію, українські «Булати» вирушили у бік Логвинова. Аж раптом з околиці села почулися постріли з танкових гармат. Це «говорили» російські Т-72. Екіпаж Олександра Мороза, прицілившись по одному з них, «дав повну відповідь». Воро-

«Такого циркового атракціону найманці явно не очікували. Не знали, мабуть, що до них цирк приїхав, тому квитки і не купили», – припустив один із танкістів-гумористів.

Й. Кобзон відвідав «мешканця» Донбасу
«вчорашнього тракториста»
Доржи Батомункуєва.

жа машина вмить загорілася. З люку почали вистрибувати. Наступною мішенню став танк, що знаходився поруч. Постріл – і він почав відходити. Вогонь охопив другу машину. Дистанція між нашими танкістами та ворожими чимдалі зменшувалась. І тут виявив себе третій танк. Постріл! І чергова ціль уражена...

Успішно виконавши завдання та знищивши три ворожі бронемашини, підрозділ Миколайчука зайняв вигідні позиції в Логвиновому. Згодом, пишаючись своїми бійцями, комбат скаже: «Я не брав участі в цій дуелі. Але гордий за своїх хлопців. Під час атаки ніхто з них не добивав ворога. Поставилися по-людськи. Можна навіть сказати, що ми перемогли росіян психологічно. Скажу по секрету: наприкінці бою в наших танках залишилося по декілька снарядів. Утім хлопці не зупинились, йдучи до повної перемоги. Пізніше російські ЗМІ неабияк піарили одного з учасників того бою – «вчорашнього тракториста із луганського Улан-Уде» Доржи Батомункуєва. Той на весь світ підтвердив, що дійсно брав участь у цьому бою. Отже, факт участі російських військ у збройному конфлікті на Сході нашої держави визнали

самі військовослужбовці Росії».

За особисту мужність і героїзм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність Військовій присязі і незламність духу Президент України Петро Порошенко особисто вручив підполковнику Олегу Миколайчуку орден «За мужність» III ступеня.

Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО

“Важко у навчанні,
легко в бою”

Цього кремезного двометрового чолов'ягу з чернігівської «Самооборони», що має екстраординарну зовнішність, неможливо не помітити. Руда борода, втомлені великі очі та козацький оселедець на голові неодмінно привернуть увагу перехожого.

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ «ВІКІНГ» НА ПРИЗВИСЬКО «ГНОМ»

А той, хто матиме необережність зазіхнути на українське слово чи культуру – познайомиться із сокирою «Гнома». В цьому вже переконались проросійські «браття» на Донбасі, а його товариші радять рашистам оминати бороданя десятою дорогою, а ще краще – тікати з України...

Його звати Станіслав Бойко. Прізвисько «Гном» чернігівець отримав, напевне, ще тоді, коли захоплювався історичною реконструкцією. Історія вікінгів його вабила змалку. Полюбляв фехтування, частенько відвідував страйкбольні клуби. Ще рік тому він і подумати не міг, що доведеться змінити ігрову зброю на бойову та воювати за Україну.

– Як тільки починались події на Майдані, я відразу поїхав до столиці, – згадує Станіслав. – Там зустрів друзів, з якими й стояв до кінця. Потім почалось російське захоплення Криму. Тоді я думав, що далі росіяни не підуть. На жаль, помилився.

Після загострення ситуації на сході держави, чернігівський «вікінг» разом з друзями-патріотами вирішили поїхати на фронт боронити рідну землю в добровольчих батальйонах, котрі стояли на сторожі маріупольських околиць. Поступово їхня служба переросла в повноцінні бойові дії, адже українським захисникам майже щодня доводилось відбивати атаки противника на різних напрямках. І це, попри Мінське перемир'я.

– В Маріуполі я отримав бойове хрещення, – посміхається «Гном». – Для звичайної цивільної людини, яка ніколи не бачила війни, а тим паче не тримала в руках справжню зброю – це серйозний психологічний розлад. Проте в окопах та бліндажах немає часу на негативні роздуми, треба реально оцінювати ситуацію, бути постійно готовим до оборони чи наступу.

Всередині осені Станіслав Бойко повернувся до Чернігова. Трохи відпочив, спорядився амуніцією та взимку знову поїхав на Донбас. Добровольчий батальйон, в якому він воював, передислокувався в селище Піски. По той бік «фронту» розташоване село Жабуньки. Саме звідти підрозділ, в якому воював Стас, постійно обстрілювали терористи.

– Перше моє враження від Пісків – випалений плацдарм, на якому колись стояли елітні багатоповерхові будинки передмістя Донецька, – говорить чернігівець. – Звідти в бінокль

добре видно окупований Донецьк та навіть те, як переміщуються бойовики.

Українські бійці жили переважно в підвалах, щоб убезпечитися від раптового мінометного чи артилерійського обстрілу. Стасу довелося поселитись у землянці, адже постійно воював на передньому краї, а великих споруд там не було. В «помешканні» був навіть телевізор – волонтери привезли.

Практично всі телеканали, які можна зловити в околицях Пісків – терористичні. Цікаво, що не російські, а саме телеканали самопроголошених «ДНР» та «ЛНР». І, як стверджує Станіслав, пропаганда на «сепарателебаченні» жорстка та агресивна.

За словами «Гнома», у підрозділі багато трофейної зброї. Навіть вдалось відбити в злочинців зенітну установку та кілька кулеметів.

– Раніше бойовики заходили в село і звідти вели вогонь по наших позиціях. Обстрілювали навіть з тильної сторони. Потім бійці з сусідніх військових частин надали нам підкріплення:

Щоб убезпечитись від постійних артобстрілів українські бійці на передньому краї жили у підвалах та землянках

протитанкові та автоматичні гранатомети, міномети й значну кількість боеприпасів. Тоді нам вдалося добряче «потрусити» противника та повністю зачистити село.

Сепаратисти не очікували такого опору. Їх багато полягло, решта – накивали п'ятами, – розповів боець.

...Недавно Станіслав повернувся з Донбасу. Він мріє про те, щоб швидше закінчилась війна і в Піски знову повернулись мешканці, українських осель. Він готовий боронити найрідніше – Україну! І воюватиме, доки не вижене з Донбасу останнього зайду-рашиста.

Віктор АНУФРІЄВ

Українські солдати мріють про те, щоб збройний конфлікт завершився якомога швидше і мирні мешканці повернулись до своїх осель

ОБЛИЧЧЯМ ДО ЛЮДЕЙ

Групи військово-цивільного співробітництва Збройних Сил допомагають жителям Сходу України долати жахливі наслідки війни та налагоджувати мирне життя. Серед головних завдань - надання гуманітарної допомоги, відновлення зруйнованої інфраструктури та реабілітація мирних мешканців

Андрій, у минулому шахтар, задурений російською пропагандистською брехнею, опинився в лавах так званої «ЛНР». Він на власні очі бачив відвертий бандитизм. Хотів відмовитись від участі в бойових діях, але запізно... Його та інших жертв інформаційної війни кинули в бій з підрозділами Збройних Сил України.

На диво, він вижив, хоча й з важким пораненням. Українські

військовослужбовці надали першу медичну допомогу. А коли фізичний стан стабілізувався, його перевезли до Києва на лікування. У Головному військово-медичному клінічному центрі «ГВКГ» Андрія поставили на ноги. Він втратив одне око й назавжди залишився інвалідом. Тепер і не знає, кому були потрібні ці жертви та страждання?! Фашистів не виявилось... Лише українці... Щирі, відверті та від-

криті, готові допомогти. За словами Андрія, в нього відбулася повна переоцінка дійсності... Тепер пріоритет – родина і діти. Він знає напевне: всі ми – українці. І Батьківщина наша – єдина! Обіцяє, що більше ніколи не візьме зброю до рук, тим більше – проти своїх братів-українців.

Офіцери Управління цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України допомогли йому повернутись до родини.

Передача медикаментів у одну із лікарень Донецької області. Серпень 2014 року.

Вкотре подали руку допомоги, реальними справами доводячи жителям Луганської та Донецької областей, що українська армія – не ворог своїм громадянам. Для нас найбільшою цінністю є людське життя, свобода кожного українця та його право самостійно вибудовувати власну долю, а не коритися порядкам агресора...

Чимало наших співвітчизників сьогодні перебувають у зоні проведення антитерористичної операції, живуть у підвалах без води, електроенергії та газу... Їхній захист – першочергове державне завдання.

Для його виконання у травні 2014 року начальником Генерального штабу було прийняте рішення щодо започаткування пілотного Проекту цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України. Оскільки в зоні антитерористичної операції українські військові були першими, а місцева влада з правоохоронними органами не виконували свої функції, кому, як не захисникам, допомагати місцевому населенню.

Хоча більшість проблемних питань насправді й не належали до зони відповідальності армійців.

Сьогодні такі стандарти співпраці військовослужбовців та місцевих громад є міжнародними. Цивільно-військове співро-

Найбільшою цінністю є людське життя, свобода кожного українця та його право самостійно вибудовувати власну долю

бітництво є в Організації Об'єднаних Націй та Північноатлантичному альянсі. Різниця між ними лише в тому, що проекти ООН розгортають свою роботу

після припинення бойових дій, а НАТО – ще під час сутичок. Тому й українські військовослужбовці взяли на себе зобов'язання вирішувати проблеми цивільного населення в зоні конфлікту.

Головна мета проекту – не допустити гуманітарної катастрофи, повернути місцеву владу та правоохоронні органи до виконання їхніх обов'язків та захисту населення. Адже Збройні Сили готові не лише захищати країну зі зброєю в руках від сепаратистів та терористів, а й надавати допомогу у стабілізації та налагодженні мирного життя.

Саме міжнародні стандарти ООН та НАТО вимагають допомоги місцевому населенню від країни – учасника конфлікту. Тож в межах Проекту цивільно-військового співробітництва налагоджено плідну співпрацю оборонного відомства з військовими Нідерландів, Канади, Сполучених Штатів Америки, країн Північноатлантичного альянсу.

«Ми приєдналися до цих стандартів і тому всі країни допомагають нам, – переконує начальник управління цивільно-військового співробітництва Збройних Сил України полковник Олексій Ноздрачов. – Найбільш відчутну допомогу надають країни Західної Європи,

Зустріч заступника командувача АТО Валентина Федичева з працівниками заводу «Донмет». Серпень 2014 року.

Північної Америки та Польща. Також проводиться чимало спільних заходів для підготовки фахівців цивільно-військового співробітництва. Крім того, військовослужбовці Збройних Сил України мають змогу навчатись на міжнародних курсах більш ніж у 50 місцях за кордоном. Сьогодні вже є можливість запропонувати представникам правоохоронних органів і волонтерам об'єднатися навколо цієї проблеми».

В умовах сьогодення цивільно-військове співробітництво

Збройні Сили в межах цивільно-військового співробітництва безпосередньо спрямовують та доставляють гуманітарну допомогу в населенні пункти на лінії зіткнення та на території, тимчасово непідконтрольні Україні

відпрацьовується здебільшого на практиці, ніж в теорії. То ж коли врахувати ще й активну участь оборонного відомства в міжнародному військовому співробітництві, можливо припустити досягнення найближчим часом європейського рівня цієї роботи.

«В першу чергу це виділення коштів з бюджету для реалізації проектів цивільно-військового співробітництва, спільна робота з іншими силовими відомствами та міністерствами для надання допомоги, – каже полковник Олексій Ноздрачов. – Там де війна, на лінії зіткнення, немає ні міліції, ні інших представників влади, тому саме Збройні Сили України покликані виконувати, крім інших, і гуманітарні завдання для допомоги та захисту місцевого населення. Впроваджувати систему цивільно-військового співробітництва якнайшвидше нас змусило життя».

Одним із напрямків роботи груп цивільно-військового співробітництва є пошук та ексгумація тіл загиблих воїнів на територіях, тимчасово непідконтрольних уряду України, для подальшої ідентифікації та перезахоронення. Адже війна не закінчиться, доки ми не повернемо тіла наших героїв родинам. Це відповідальність держави та Збройних Сил України.

У вересні минулого року за рішенням керівництва оборонного

Олексій Ноздрачов:

«Конфлікт, розв'язаний в Україні, це війна не за ресурси та території, а за серця і переконання людей»

відомства до проекту долучились й пошуковці волонтерських організацій. Зараз нелегка робота здійснюється спільно. Допомагають й міжнародні організації, в першу чергу – Міжнародний Червоний Хрест та його представництво в Україні.

Бойовики теж люди, які мають матерів. Вони теж вірять у Бога і розуміють гуманітарну місію, яку виконують пошуковці. Зрештою загиблим воїнам потрібно віддати шану.

З боку України Міністерство закордонних справ також розробило алгоритм повернення тіл загиблих противників. Якщо військовослужбовці знаходять тіло загиблого громадянина Російської Федерації, інформуються родичі, які мають приїхати на територію України і забрати його. Ніяких затримок не виникає.

«Президент і уряд вирішують питання щодо надання систематичної та такої потрібної допомоги сім'ям, які залишились на територіях у зоні конфлікту, – наголошує полковник Олексій Ноздрачов. – Міністерство соціальної політики і Державна служба з надзвичайних ситуацій відповідають за збір та надання гуманітарної допомоги мешканцям Сходу України, які потерпають від війни, а Збройні Сили в межах цивільно-військового

Групи цивільно-військового співробітництва доставляють у населені пункти Донецької області, які знаходяться на лінії розмежування, медикаменти, одяг, продукти харчування. Грудень 2014 року.

співробітництва безпосередньо спрямовують та доставляють її в населені пункти на лінії зіткнення та на території, тимчасово непідконтрольні Україні. Це перші кроки, які обов'язково матимуть розвиток, адже і Збройні Сили, і уряд опікуються якомога скорішим розв'язанням усіх проблемних питань для зменшення наслідків конфлікту».

Усі, хто розуміє трагедію населення Сходу України, поступово приєднуються до цивільно-вій-

ськового співробітництва. У проєктах гуманітарної допомоги беруть участь країни Західної Європи і Північної Америки. Найбільше це Канада, Сполучені Штати, країни Балтії, Польща, Німеччина, скандинавські країни. Цього не досить, але все починається з першого кроку. Цього року вже створено передумови для продовження й збільшення обсягів надання гуманітарної допомоги.

Це передусім за все медикаменти, одяг, харчі. Стандартні

пакунки для людей, які втратили житло та можливість нормального існування.

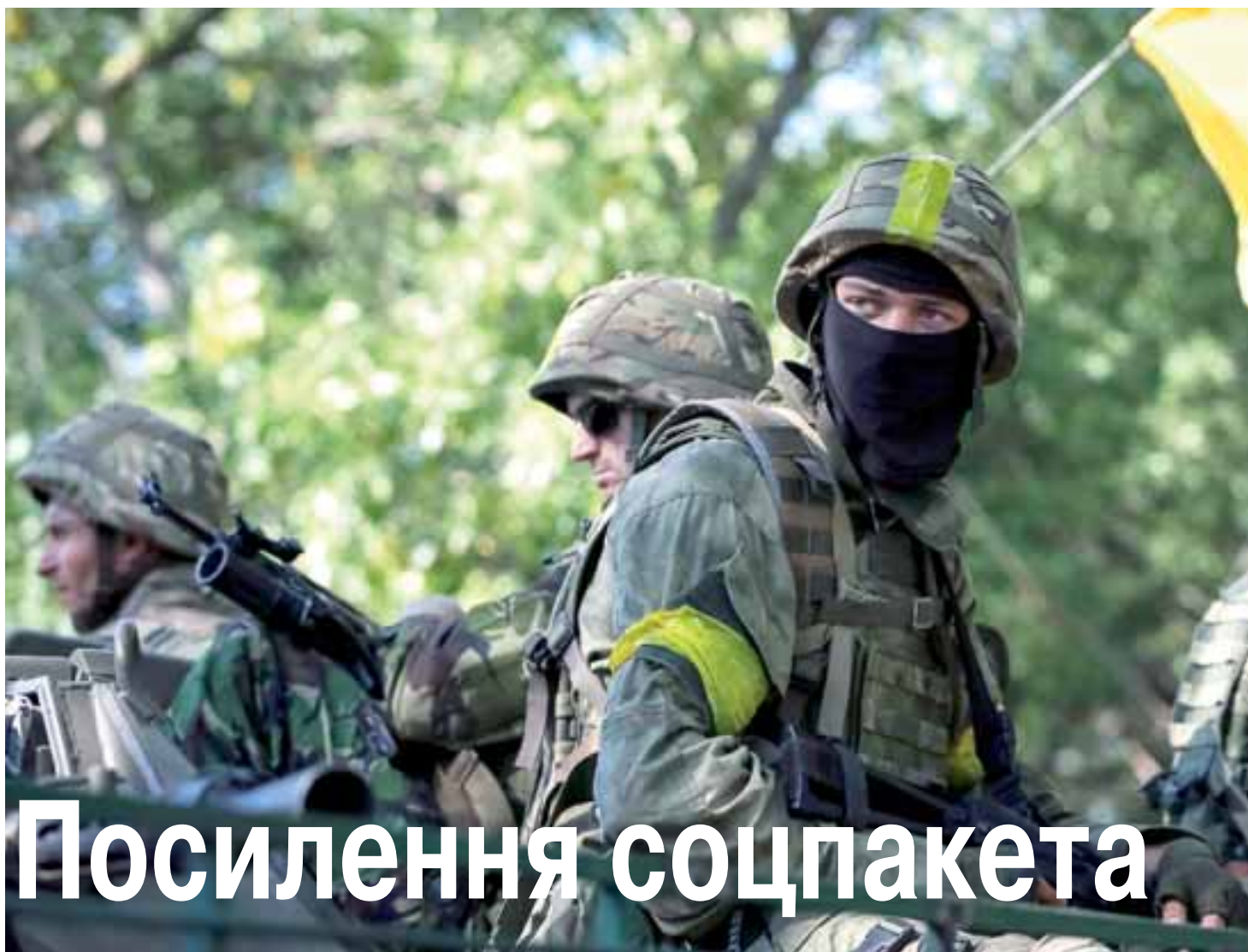
По-друге, це програми із реабілітації дітей та поранених військовослужбовців. Лікувальні центри у державах Балтії, Сполучених Штатах Америки, Туреччині вже запропонували місця для відновлення та реабілітації на безоплатній основі передусім дітей і військовослужбовців.

«Конфлікт розв'язаний в Україні, це війна не за ресурси та території, а за серця і переконання людей, – упевнений Олексій Ноздрачов. – Той, хто переконає населення, що війна непотрібна, що для розбудови потрібен мир і діалог, переможе».

А практична реалізація проєктів цивільно-військового співробітництва – перший крок до повернення в Україну миру.

Володимир КОСЕНКО
Фото автора

Посилення соцпакета

З моменту оголошення першої черги мобілізації у березні-квітні минулого року та з початку антитерористичної операції українська влада виконала колосальний обсяг роботи, аби посилити соціальний захист військово-службовців та їхніх сімей

Задля цього запровадили компенсаторні механізми, пов'язані з призовом громадян України на військову службу у зв'язку із мобілізацією та залученням до її проходження осіб з високими морально-діловими якостями й свідомим ставленням до захисту Батьківщини. Так, на законодавчому рівні урегульовано, що військова служба за призовом під час мобілізації, на особливий період визнана як новий окремий вид військової служби. Що це означає?

По-перше, це дозволяє виплачувати громадянам, призваним під час мобілізації, грошове забезпечення в повному обсязі, з урахуванням усіх надбавок і премій, на рівні військовослужбовців-контрактників (відповідно до посад і військових звань), а не на рівні військовослужбовців строкової служби, як передбачалося раніше.

По-друге, на мобілізованих поширюється весь комплекс гарантій соціального та правового захисту.

Як зазначають у Міністерстві оборони, при визначенні додаткових соціальних гарантій особам, призваним на військову службу під час мобілізації, у першу чергу приділяється увага формуванню мотиваційних чинників. За словами тимчасового виконувача обов'язків директора Департаменту соціальної та гуманітарної політики Міністерства оборони України Олександра Щербініна, мобілізованим громадянам гарантовано право на збереження протягом року

місця роботи, посади, середнього заробітку на підприємстві, в установі, організації незалежно від підпорядкування та форм власності.

Цьогорічними змінами до законодавчих актів затверджено порядок виплати компенсації підприємствам, установам, організаціям у межах середнього заробітку працівників, призваних на військову службу під час мобілізації, на особливий період. Разом із цим Міноборони підтримало законопроект, в якому пропонується збільшити цей термін з одного року до півтора.

– Доброю мотивацією є те, що за мобілізованими приватними підприємцями зберігається

право на підприємницьку діяльність, – зазначає Олександр Миколайович. – Збережено виплату пенсій пенсіонерам на період призову, не допускається зменшення їхнього розміру. Мобілізованих військовослужбовців звільнено від нарахування штрафних санкцій з боку підприємств, установ, організацій усіх форм власності, а також у зв'язку з несвоєчасною оплатою фінансових зобов'язань: кредитів, іпотек.

Не менш важливим моментом є те, що за студентами, курсантами, слухачами на період мобілізації та особливий період зберігаються місця навчання в навчальних закладах. Встановлено порядок надання відпусток в особливий період військовослужбовцям, зокрема за сімейними обставинами та з інших поважних причин.

З червня минулого року час проходження військової служби, протягом якого особа брала участь в АТО, зараховується до вислуги років, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби на пільгових умовах, а саме: один місяць служби – за три місяці.

Цей рік знаменується суттєвими змінами норм грошового забезпечення військовослужбовців, які безпосередньо беруть участь у проведенні антитерористичної операції.

Відповідно до наказу Міністерства оборони України військовослужбовці, які беруть участь в АТО, отримують надбавку за виконання особливо важливих завдань у розмірі 100% окладу за військовим званням, посадового окладу та надбавки за вислугу років. Окремі грошові винагороди захисникам країни передбачає постанова Кабінету Міністрів України «Про особливості виплати винагород військовослужбовцям, особам рядового і начальницького складу в особливий період та під час проведення антитерористичної операції».

У розмірі місячного грошового забезпечення, але не менше 3 000 грн за повний місяць, обчислюється винагорода за безпосередню участь в АТО. Вона виплачується пропорційно дням участі військовослужбовця в операції.

Окремим видом заохочення особового складу на сьогодні стали додаткові винагороди, якими передбачено виплату від 61 до 365 тис. грн за успішне виконання бойового завдання з'єднанням, окремою військовою частиною, установою. Винагороду у розмірі 1 000 грн за добу отримують військовослужбовці за безпосередню участь у збройних зіткненнях з противником. А за знищення (захоплення)

Довідка ВУ

У разі встановлення військово-службовцю, особі, звільненій з військової служби, інвалідності, що настала внаслідок поранення (контузії, травми або каліцтва), отриманого під час виконання обов'язків військової служби або внаслідок захворювання, пов'язаного з виконанням обов'язків військової служби, передбачено виплату:

за 1 групу – 304,5 тис. грн (250-кратний прожитковий мінімум);

за 2 групу – 243,6 тис. грн (200-кратний прожитковий мінімум);

за 3 групу – 182,7 тис. грн (150-кратний прожитковий мінімум).

У разі загибелі (смерті) військовослужбовця, військово-зобов'язаного або резервіста, якого призвано на навчальні (або перевірочні) та спеціальні збори чи для проходження служби у військовому резерві, передбачено виплату 609 тис. грн (500-кратний прожитковий

мінімум, встановлений законодавством, у 2014 році – 1 218 грн)

бойової техніки противника під-розділу, екіпажу або особі, що брали безпосередню участь в операції, виплачуються кошти у сумі від 12 до 243 тис. грн, залежно від виду знищеної техніки. Отримують винагороди і ті бійці, які перебувають на стаціонарному лікуванні у зв'язку з пораненнями (контузіїми, травмами, каліцтвами), отриманими під час участі в зазначених операціях і заходах.

Коментуючи ситуацію щодо виплати допомоги пораненим військовослужбовцям і сім'ям загиблих, начальник відділу соціальної політики Департаменту соціальної та гуманітарної політики Міністерства оборони України Сергій Кучеренко зазначив, що нині одноразова грошова допомога виплачена 972 родинам загиблих в ході АТО військовослужбовців. Також грошову допомогу отримали 611 військовослужбовців у зв'язку з пораненням і внаслідок інвалідності або часткової втрати працездатності.

– Міністерство оборони України спільно з органами місцевої влади проводить активну роботу із забезпечення житлом членів сімей загиблих військовослужбовців-учасників АТО, – повідомив Сергій Кучеренко. – 77 сімей, що нині потребують поліпшення житлових умов, діти і дружини наших героїв, які поклали своє життя за Батьківщину, обов'язково отримають оселі.

З фондів Міноборони житлом уже забезпечено 13 сімей загиблих військовослужбовців, 5 родин – за рахунок місцевих органів влади: три – Вінницькою та дві – Одеською міськрадами. За кошти державного бюджету квартири отримала 31 сім'я. Ще 14 осель для членів сімей загиблих військовослужбовців зарезервовані згідно з рішенням Міністра оборони України.

Також державним бюджетом України на 2015 рік передбачена програма забезпечення житлом осіб, які брали безпосередню участь в АТО або у забезпеченні її проведення, у су-

мі 63 млн 949 тис. грн (для придбання близько 200 квартир).

Врегульовано процедуру надання учасникам АТО статусу учасника бойових дій. На цей час Міжвідомчою комісією при Державній службі у справах ветеранів війни й учасників антитерористичної операції встановлено статус учасника бойових дій 22 тис. 322 особам, серед них 11 753 військовослужбовцям і працівникам ЗС України.

З метою спрощення механізму надання статусу учасника бойових дій відповідною постановою Кабміну з лютого 2015 року Міністерству оборони України встановлено право самостійно надавати статус учасника бойових дій військовослужбовцям, військовозобов'язаним, резервістам і працівникам ЗС України. Якщо ж виникатимуть спірні питання, то відповідні документи будуть надсилатися до Міжвідомчої комісії при Державній службі у справах ветеранів війни й учасників АТО для винесення правомірного рішення.

Також Сергій Кучеренко повідомив, що у Міноборони опрацьовуються зміни до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей». За його словами, передбачається запровадження виплати компенсації за піднайом

Довідка ВУ

Особам, які призвані на військову службу під час мобілізації, нараховується одноразова грошова допомога, що виплачується в день демобілізації. Постановою КМУ від 17.09.2014 № 460 визначається, що одноразова грошова допомога виплачується в розмірі 4 % місячного грошового забезпечення за кожний повний календарний місяць служби, але не менше 25 % місячного грошового забезпечення

(найом) житлового приміщення для військовослужбовців рядового, сержантського та старшинського складу військової служби за контрактом (у разі відсутності можливості їхнього розміщення в спеціально пристосованих казармах або в сімейних гуртожитках) та вирішення питань житлового забезпечення військовослужбовців, переведених з території тимчасово окупованої АР Крим і міста Севастополя, та членів сімей загиблих військовослужбовців.

Крім того, заплановано скасування обмежень для військовослужбовців і членів їхніх сімей на санаторно-курортне забезпечення та надано гарантії соціального захисту особам офіцерського складу за призовом.

Олександр БІРЧЕНКО

«АРМІЇ ПОТРІБНІ ОЧІ»

«Найстрашніше на війні – бути беззахисним. Щоночі наші солдати ризикують життям через відсутність приладів нічного бачення. Долучайтеся до збору коштів! Армії потрібні очі!» – такий проникливий заклик до українців пролунав в унікальному соціальному ролик, який стартував в українському медійному просторі: на національних телеканалах та у кінотеатрах України

Його мета – привернути увагу громадськості до потреб Збройних Сил у сучасних засобах спостереження та розвідки.

– Нарешті питання нічної оптики виходить на перший і загальнонаціональний план. Рік країна купувала каски, броники, возила воду та їжу, але хлопці воювали всліпу. Ніч наставала, і їх убивали впритул і в спину. Ми кричали, що мішком картоплі у війні не перемогти. І тепер наш крик почують усі, до кого можна достукатися, – зазначають активісти волонтерської організації «Повернись живим». Такої думки дотримується і координатор проекту Віталій Дейнега. За його словами, «хід і результати бойових дій почасти вирішує сучасне обладнання».

А почалось усе з того, що підрозділ однієї із підшефних частин потрапив у засідку через відсутність тепловізорів.

Воякам бракує приладів нічного бачення, тепловізорів, сучасної оптики

Хлопці опинилися під щільним артилерійським обстрілом. Загибло шість бійців. Вцілілі ж відносно невелику кількість жертв пояснювали лише дивом.

– Коли супротивник нас бачить уночі, а ми його ні, воювати складно, – пояснює Віталій. – Нашим військовим мужності та мотивації не позичати. Водночас воякам бракує приладів нічного бачення, тепловізорів, сучасної оптики. Тому за сюжетом відеокліпу військовослужбовці воюють наосліп.

– Задум народився у спілкуванні, – повідомляє креативний директор «Agama communications group» Олексій Новіков. – Якось Віталій Дейнега запитав мене, чи боявся я в дитинстві темряви? І я згадав, що було лячно до паніки. Так з'явилась ідея. Адже у сучасній війні найважливіше бути «зрячим», завчасно бачити небезпеку та попередити товаришів. Тому наше повідомлення: «Армії потрібні очі».

Створили цей зворушливий відеоролик – флагман рекламної кампанії – волонтери, представники Генерального штабу ЗСУ та продакшн-студія Lime Lite, залучивши провідних фахівців у галузі креативу й виробництва відеоконтенту.

– Чи не вперше в історії незалежної України відбулась така тісна співпраця волонтерів з Генштабом і Міноборони. Вона уможливила здійснення раніше незнаного за масштабами проекту, – переконаний заступник начальника відділу Управління цивільно-військового співробітництва

Генштабу Збройних Сил України В'ячеслав Попов.

– Генштаб дав техніку і солдатів, ми – реквізит, продакшн – камеру та зо 30 членів знімальної групи. Lime Lite сплатив все, навіть бензин для перевезення масовки. Якби це була комерційна реклама, вона б коштувала понад 80 тисяч доларів. Нам ролик коштував 0 гривень 0 копійок, – кажуть волонтери.

Зйомки тривали два дні на об'єктах Міноборони. У них взяли участь професійні актори та реальні бійці – учасники антитерористичної операції.

Офіцер відділення по роботі із особовим складом 101-ї окремої бригади охорони Збройних Сил України старший лейтенант Максим Максименко – учасник антитерористичної операції та зйомок кліпу. Він вважає волонтерську допомогу безцінною. Адже завдяки активістам громадської ініціативи «Повернись живим» понад 340 тепловізорів уже рятують життя солдатам на передовій.

Та благодійники на цьому не зупинилися. Вони знають, що таких приладів армії потрібно значно більше, тому і вдалися до створення цього відеозаклику до народу.

– Це відео принесе нам багато тепловізорів, а вони наблизять перемогу у війні. Ми налаштовані по-злому, ми робимо те, що зовсім недавно здавалося неможливим. Робимо завдяки вам. Завдяки тим, хто вибрав боротьбу і з ким ми разом будемо святкувати перемогу! – упевнені волонтери.

Володимир КОСЕНКО

ДОНБАСЬКИЙ СИНДРОМ

Допомогти бійцям «повернутися з війни» у психологічному сенсі, оточити своїх захисників турботою і підтримкою — завдання, яке постало перед кожним українцем.

Про невідкладні заходи військово-медичної доктрини України, систему медичного забезпечення військовослужбовців ЗС України, учасників АТО, а також про особливості втілення програми із реабілітації розповідає помічник Міністра оборони України доктор медичних наук, професор, полковник медичної служби Всеволод Стеблюк.

— **Всеволоде Володимировичу, розкажіть про неврози, які найчастіше виникають у**

бійців, котрі повертаються з АТО.

— Біда в тому, що самі хворі не помічають розлади психіки. Але якщо їм вчасно не допомогти, то війна для них не закінчиться ніколи. Неврози виникають переважно в тих військовослужбовців, які побували на полі бою, жили в окопах, зазнали поранень, каліцтва, стали свідками загибелі бойових побратимів.

У будь-який момент бойові стреси можуть нагадати про себе

різними проявами. Бойові дії на Сході України, що на сьогодні фактично є справжньою війною, причому війною нового типу, без позиційного протистояння, чіткої лінії фронту, здійснювали хвилю проблем психо-соціальної адаптації, в якій посттравматичний стресовий розлад набув нових якісних і кількісних характеристик. Серед цих розладів на першому місці стоїть посттравматичний стресовий розлад (ПТСР). Це — важкий психічний стан, який виникає в результаті одиначної або повторюваних психотравмуючих ситуацій, як, наприклад, військові дії, важка фізична травма або загроза смерті. При ПТСР проявляється

Полковник медичної служби Всеволод Стеблюк каже, що у лікувальних закладах Міноборони створюються спеціальні центри для психологічної реабілітації учасників АТО

ся група характерних симптомів, які зберігаються протягом більше місяця після психологічної травми. Ми можемо констатувати, що стоїмо на порозі нової «епідемії» ПТСР та інших розладів адаптації, оскільки інтенсивність стрес-факторів сьогодення значно переважає генетичні можливості людського організму щодо протистояння руйнівній дії стресорів.

– Чому «донбаський синдром» не схожий на афганський чи в'єтнамський?

– Історія військово-соціальної психіатрії містить приклади «ветеранських синдромів» – в'єтнамського, афганського, війни в Перській затоці. Сьогодні нам пропонуються досвід і допомога фахівців з країн НАТО, спеціалістів з «ветеранських синдромів». Але ми повинні враховувати, що для країн НАТО все це стосувалося учасників бойових дій на території інших держав, солдатів-контрактників, професійних військових, а у випадку афганської війни – бійців однієї з найсильніших армій світу, де психологічна підготовка замінялась ідейно-патріотичним вихованням. Наш «донбаський синдром» має свої особливості як

за контингентом «уражених», так і за переважаючими проявами. Цьому також сприяє характер більшості бойових дій, коли відсутній прямий вогневий контакт, а йде війна артилерії. Постійні повторювані обстріли з мінометів і систем залпового вогню вимушують пасивно очікувати їхнього закінчення в укритті. Таким чином створюється ситуація, коли ризик ураження накладається на вимушену бездіяльність, де є небезпека та потрібно чекати. А перманентне очікування небезпеки під обстрілом, її переживання в пасивному стані виключає активні механізми адаптації «бий або тікай», переводячи їх у якісно нове русло.

– Яких заходів необхідно вживати для максимального нівелювання наслідків психотравмуючих ситуацій?

– Для максимального нівелювання наслідків психотравмуючих ситуацій необхідно підходити планово та завчасно. Має бути проведена передбойова психологічна підготовка. Важливим є не формальний, а реальний підхід до мобілізації, щоб особи з психічними розладами, алкогольною

чи наркотичною залежністю не потрапляли до війська. Необхідним є психологічний супровід, соціально-виховна робота в зоні АТО. Раннє виявлення бійців з ознаками розладів адаптації дозволить зберегти їхні життя та боєздатність військових формувань. Медико-психологічна реабілітація поранених повинна бути невідривна від лікувального процесу.

У госпіталях на сьогодні вже введено посади психологів і психотерапевтів. Вони проводять бесіди з кожним пораненим, визначивши конкретні заходи щодо реабілітації. На цей час понад 70 військових психологів надають допомогу пораненим бійцям безпосередньо на передовій.

Після виведення із зони АТО (ротація, відпустка, демобілізація) необхідне проведення «психологічного карантину». Людина повинна адаптуватися до мирного життя, позбутися напруження. Такі періоди адаптації (до 7 днів) мають бути насичені суто мирними справами з проведенням медичного огляду і консультацією психолога. Бажано, щоб цей час борець провів разом з родиною у санаторії чи реабілітаційному

Понад 80 бійців вилікували висококваліфіковані фахівці з Німеччини, Ізраїлю, США та інших.

центрі. Для прикладу, у країнах НАТО всі військові після повернення з «гарячих точок» направляються з дружинами та дітьми на курорти, у СПА-центри терміном до 7 днів. Це дозволяє увійти в мирне життя без різкої навали побутових проблем.

Крім того, учасники АТО повинні бути під перманентним наглядом психіатрів чи хоча б психоневрологів, регулярно проходити психотестування для раннього виявлення розладів адаптації, депресії, суїцидальних нахилів. До того ж за відсутності політико-

соціальної стабільності та належних умов щодо реабілітації й ресоціалізації потерпілих в АТО вже в найближчий час ми матимемо велику групу психо-соціальних дезадаптантів. І завжди буде існувати небезпека загострення нервових розладів з негативними наслідками – сплесками насильства чи зростанням кількості суїцидів. За власним досвідом можу сказати, ніщо так не лікує дезадаптов, пов'язаний з бойовим стресом, як відчуття суспільної соціальної значущості. Бійцю треба бути потрібним своїй сім'ї,

Ніщо так не лікує дезадаптов, пов'язаний з бойовим стресом, як відчуття суспільної соціальної значущості

близьким, колегам по роботі, власній державі. І найкраща реабілітація – бути на своєму місці, виконувати важливу й улюблену

Структура поранень

роботу, отримувати гідну зарплату. Коли держава це зрозуміє, ми зможемо констатувати, що «донбаський синдром» має шанс залишитись лише медичним терміном, та і те – в спеціалізованій літературі.

– Чи є спеціалізовані клініки чи реабілітаційні центри для тих воїнів АТО, які мають травми психіки?

– На жаль, на сьогодні в Україні немає жодної сучасної спеціалізованої клініки для бійців АТО. Також серед лікарів мало фахівців з лікування посттравматичних стресових розладів. Тому на порядку денному постало питання щодо створення реабілітаційної служби у Збройних Силах України. Досягнута також домовленість, що 30 % ліжок-місць у цивільних медичних закладах нададуть для лікування військовослужбовців, які зазнали психологічних травм на полі бою. На цей час у країні є низка санаторіїв, серед яких і запорізькі «Бердянськ», «Лазурний», що мають унікальні можливості для лікування поранених. Це цілющі грязі, мінеральні води, сучасні інноваційні методики. Раніше тут успішно лікували воїнів-інтернаціоналістів, ветеранів Другої світової війни. Відтепер надаватимуть допомогу і пораненим учасникам антитерористичної операції. Державна служба у справах ветеранів війни й учасників антитерористичної операції формує зараз перелік санаторних закладів, які використовуватимуть як реабілітаційні центри

для лікування поранених захисників України. Окрім того, урядом передано в підпорядкування цій службі вже 5 регіональних центрів соціально-психологічної реабілітації поранених учасників АТО.

– Розкажіть детальніше про проект, який планується реалізувати в Ірпінському госпіталі?

– Я спілкувався з ветеранами, які пройшли Афганістан та інші війни. Вони говорять, що під час війни в підрозділі загинуло 3 людини, а протягом 5 наступних мирних років – 10. Те ж саме відбувалося з ветеранами іракської та в'єтнамської воєн. Їм складно було пристосуватися до мирного життя. Ідея нашого проекту полягає в тому, аби дати бійцям, які пройшли через шок і травму війни, розуміння того, що з ними відбувається на емоційному рівні. А також навчити їх методик і технік того, як допомогти своїм побратимам впоратися з такою ж травмою. Важливий момент – бійці важко йдуть на контакт із психологами. Їм легше довіритись людям, які пройшли ті ж випробування. В Ірпінському госпіталі відкривається відділення психофізичної реабілітації, в якому вперше в Україні застосуватимуть унікальні технології аудіовізуальної стимуляції, які ми впроваджуємо за допомогою канадського проекту «Ангели-оборонителі України». Відповідно до цього проекту будуть створені реабілітаційні центри в закладах Міноборони, проведено навчання наших фахівців за кордоном і будуть запрошені іноземні фахівці для здійснення циклів підготовки з психологічної реабілітації в Україні.

Потужність реабілітаційних центрів, в яких українські військовослужбовці можуть лікуватися, становить на сьогодні 1 400 ліжок. На розроблену нами систему етапності й безперервності реабілітації працюють військово-медичні клінічні центри, при яких

створюються відділення реабілітаційного напрямку і пов'язуються вони з реабілітаційними відділеннями санаторіїв Міністерства оборони. У зв'язку з анексією Криму нами було втрачено 6 санаторіїв. Тому сьогодні у відомства залишилося лише 3 санаторії, які переходять у ранг реабілітаційних медичних центрів, – у Трускавці, Хмельнику і Пущі-Водиці.

– А скільки військовослужбовців – учасників АТО пройшли лікування за кордоном?

– На сьогодні вже понад 100 військовослужбовців пройшли лікування та реабілітацію в таких країнах, як Німеччина, Ізраїль, США, Болгарія тощо. Крім того, понад 80 бійців виліковано, а 38 ще перебувають на лікуванні у провідних клініках світу. Треба зазначити, що для зменшення часового інтервалу надання кваліфікованої допомоги пораненим у зоні АТО створені спеціальні групи посилення висококваліфікованих фахівців. До їхнього складу входять хірурги, нейрохірурги, анестезіологи, травматологи тощо.

– На порядку денному реформа військової медицини. Що сьогодні вже зроблено в цьому напрямку?

– Вже зараз нами опрацьовано питання відновлення військово-медичної підготовки у вищих медичних навчальних закладах. Нами прийнято рішення про відновлення підготовки санітарних інструкторів, розплановано навчання з тактичної медицини по центрах підготовки мобілізованих. Що стосується підготовки кадрів, то ми мобілізували вже понад 300 медспеціалістів. Також відбувся достроковий випуск спеціалістів з Української військово-медичної академії. Крім того, створено міжвідомчий координаційний центр взаємодії Національної академії медичних наук України з Військово-медичним департаментом МОУ, який буде допомагати в лікуванні й адаптації учасників бойових дій.

В'ячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ

СЛУЖУ УКРАЇНІ!

«Моє дитинство давно вже наживало п'ятами. Дорослість досить грубо притиснула мене до стіни та різко запитала: «Хлопче! Ти збираєшся нарешті стати чоловіком?» Дивлюсь на матусю – та жалібно витирає сльози, на батька – той мовчить, поважно насупивши брови. Розумію (не дурний): прийшов час самому вирішувати свою долю. Та й подрузі Оленці пора довести, що порох у тобі є, що ти – чоловік! Добре, іду до армії! Розступіться! А ти, дівчино моя люба, про мене ще почувеш! Тож кланяюсь усім низенько у самі ніжки, ваш Іван», – написав хлопець на своїй сторінці в Інтернеті та пішов до військомату

У державі триває призовна кампанія «Весна-2015». І сотні Іванів, Василів, Андріїв уже переступили КПП військових частин. Попереду в них виконання відповідального, складного та почесного обов'язку – захисту Вітчизни. За лічені місяці хлопці мають влитися у військові колективи, звикнути до армійського розпорядку, досконало оволодіти сучасною зброєю і технікою.

Особливістю цієї призовної кампанії є те, що з цього року відновлено строкову службу в лавах Збройних Сил України, а

також змінено термін строкової служби та вік призовників.

Призовники віком від 20 до 27 років, які за станом здоров'я придатні до проходження військової служби, будуть служити Батьківщині протягом 18 місяців, а ті, хто має вищу освіту, – 12.

Зі слів командира 12-го батальйону територіальної оборони полковника Андрія Микити, сьогодні в період складної суспільно-політичної обстановки – неоголошеної війни на Сході України – потрібно виявляти патріотизм не лише у словах, а й у справах.

– Стало зрозуміло, що ніхто нас, українців, не захистить, крім власної армії. Ми обороняємо свій дім і служимо нашому народу! – наголошує полковник Микита.

До зони проведення антитерористичної операції військовослужбовці строкової служби направлятися не будуть. Таке рішення прийняв Президент України, а в Міністерстві оборони видали відповідний наказ.

Навесні до війська призвуть 21 126 юнаків, з яких 12 296 – до Збройних Сил України, 7 630 – до Національної гвардії і 1 200 – до Державної спеціальної служби транспорту.

За словами голови військово-лікарської комісії Київського міського військового комісаріату полковника Володимира Вітковського, за загальним станом здоров'я призовники мало чим відрізняються від попередніх. Єдине, що суттєво помітно цієї весни: юнаки йдуть до армії більш зосередженими. Зникла

легковажність, а з'явилася відповідальність молодого поповнення. Усе це пояснюється складною ситуацією в державі.

Свого сина до війська у квітні провела і Людмила Черкаська. Жінка вважає, що нелегкою є праця шахтаря, металурга, залізничника, та найтяжча – в солдату, бо він покликаний захищати спокій своїх рідних і близьких, суверенітет України.

– Ми виростили хороших синів. Підготували їх до служби. Тепер їхнє завдання – навчитися у своїх командирів військової справи. Наші хлопці мають довести, що вони дійсно є нащадками славного козацького роду, які вважають за честь захищати Батьківщину, – говорить Людмила Григорівна.

Усім юнакам, які потрапили до війська, жінка як мати бажає міцного здоров'я, легко влитися у військове товариство та служити так, щоб батьки пишалися успіхами своїх синів.

Олександр ЗЕМЛЯК

Людмила і Сергій Комарницькі переконані, що їхній син Владислав – справжній патріот. Батьків переповнюють хвилювання і тривога, але вони знають, що все буде гаразд. Рідні побажають Владу, щоб він гідно пройшов армійську школу мужності.

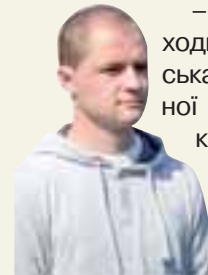
Володимир Кабак, 20 років

– Знаю, що на мене чекають серйозні випробування. Знаю, що буде нелегко. Та я добре підготувався до служби, багато знаю про армію, техніку й озброєння. Гадаю, що не підведу своїх командирів, буду чітко виконувати їхні накази та настанови.

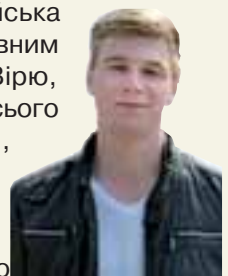
Антон Геращенко, 22 роки

– Мій батько проходив службу у військах протиповітряної оборони. Я також хочу спробувати себе на відповідальних військових посадах. Вважаю, що фізично та морально я готовий до служби в армії.

Ярослав Будзинський, 20 років

– До війська йду з позитивним настроєм. Вірю, що навчусь усього необхідного, щоб стати військовим профі. Волію потрапити до Національної гвардії. Після строкової служби планую контрактником залишитися в армії.

Олексій Касьянов, 21 рік

– Сьогодні я розпочинаю нову сторінку свого життя. Військова служба для мене стає новим етапом, де закінчується дитинство і починається справжнє чоловіче життя. Переконаний у тому, що подолаю всі труднощі й своєю службою не осоромлю рідних.

НЕОГОЛОШЕНА ВІЙНА

З 2000 року Росія запроваджувала всі можливі важелі впливу з метою зміцнення проросійської складової у внутрішній і зовнішній політиці України. «Доброзичлива» сусідка активно блокувала український курс на європейську та євроатлантичну інтеграцію

Україна – «зона російських привілейованих інтересів»

Зовнішньополітична ситуація в Україні з початку 2000-х років розвивалася на тлі загострення геополітичної конкуренції двох європейських центрів впливу – ЄС і Росії. Керівництво РФ розуміє, що успішна євроінтеграція України – це не лише виклик російському інтеграційному проекту, але й переконливий приклад для інших пострадянських країн (Молдова, Грузія). Тому мета Росії – будь-якою ціною запобігти європейській інтеграції України та підпорядкувати її власним геополітичним цілям.

Російська політика щодо України пройшла трифазову еволюцію: м'яке переконання в євразійській інтеграції під егідою РФ, жорстке примушення до неї і нарешті пряма військова агресія.

Процес активного залучення України до російських проектів на пострадянському просторі започаткований у 2000 році, коли до влади в Росії прийшов Володимир Путін. У 2003 році була здійснена спроба утворити Єдиний економічний простір (ЄЕП) за участю РФ, України, Білорусі і Казахстану. Але під час каденції Президента Віктора Ющенка Україна де-факто зупинила участь у цьому проекті.

З приходом до влади в Україні Віктора Януковича відносини з Російською Федерацією набули закритого формату «політико-економічний бартер» – поступки національними інтересами в обмін на економічні преференції. Виразний приклад – підписання 21 квітня 2010 року Харківських угод, які передбачали пролонгацію перебування ЧФ РФ у Криму на 25 років (до 2042 року) в обмін на газові преференції з боку Росії.

Російська агресія спричинила вкрай негативне ставлення більшості громадян України до російської держави в особі її керівників і структур.

Повернення Путіна на президентський пост у 2012 році ознаменувалося посиленням російських лідерських амбіцій.

У лютому 2013-го він підписав оновлену Концепцію зовнішньої політики РФ, у тексті якої окремим пунктом визначалися відносини з Україною. Одночасно здійснювалися масштабні заходи (зокрема й на міжнародній арені) із запобігання підписанню Україною Угоди про асоціацію з ЄС.

29 листопада 2013 року на Вільнюському саміті ЄС Янукович відмовився від її підписання.

Майже відразу після такого «інтеграційного розвороту» України на Схід було підписано пакет українсько-російських угод від 17 грудня 2013 року, зокрема – про надання Україні короткострокового кредиту у 15 млрд дол. і зниження ціни на російський газ. Де-факто, це була плата Кремля за відмову Києва від євроінтеграції. Таке рішення влади спричинило в Україні масові акції протесту, які призвели до силового протистояння громадян і влади, повалення режиму Януковича та його втечі з України.

Події листопада 2013-го – лютого 2014 року в Україні були названі Революцією гідності і сприйняті світовою спільнотою як свідчення європейських прагнень українського суспільства.

«Зелені чоловічки» як прояв «демократії» від Путіна

Москва не визнала нове українське керівництво, оголосила революцію «збройним захопленням влади», «державним переворотом» і вдалася до силового засобу блокування курсу Києва на європейську та євроатлантичну інтеграцію. З кінця лютого 2014 року відбувається російська військова агресія проти України, яка розпочалася анексією Криму і продовжується до цього часу на Сході України.

На думку відомого російського експерта Ілларіонова (у 2000-2005 роках – радник Президента РФ), Росія готувалася до війни з Україною упродовж останніх 10 років, принаймні з 2003-го. Путін спочатку заперечував військову окупацію Криму, але згодом визнав участь російських збройних сил в анексії півострова.

У березні 2014 року виникли масові заворушення в Донецькій і Луганській областях. Лідери цих проявів сепаратизму відразу отримали підтримку з боку РФ. Її громадяни брали безпосередню участь в антиукраїнських акціях, проводилася масована інформаційна кампанія російських ЗМІ. Приєднання Криму до РФ посилює традиційні проросійські настрої серед частини жителів Донбасу та

неприйняття ними «нової київської влади».

У квітні заворушення на Донбасі переросли в захоплення адміністративних будівель, розпочалися бойові дії: незаконні збройні формування захопили Слов'янськ, Краматорськ, Артемівськ та інші міста на Сході України. 7 квітня було проголошено створення так званої Донецької народної республіки (ДНР), а в Луганську висунуто ультиматум з вимогою референдуму з питання самовизначення регіону.

Процеси побудови сепаратистської «державності» на Сході України відбуваються за масштабною військовою, матеріальною, інформаційною допомогою та координацією російської сторони. Її представники організували в різних регіонах Російської Федерації мобілізаційні центри збору та підготовки найманців для участі в бойових діях на Донбасі, розгорнули на Сході України діяльність мобільних розвідувально-диверсійних груп, сформували центри військової підготовки для місцевих сепаратистських угруповань, налагодили масштабне матеріаль-

У квітні заворушення на Донбасі переросли в захоплення адміністративних будівель, розпочалися бойові дії: незаконні збройні формування захопили Слов'янськ, Краматорськ, Артемівськ

но-технічне забезпечення бойовиків. Ці дії свідчать про те, що керівництво Росії має наміри якщо не ескалації, то тривалого «замороження» конфлікту.

«Гуманітарна» агресія: на передовій – «фейкова» пропаганда

Інформаційну та гуманітарну експансію в Україні Росія цілеспрямовано здійснює впродовж останніх 10-15 років. Але особливо активну фазу медіа-війни російські ЗМІ розпочали восени 2013-го. Саме тоді концепція «Руського миру», яку до того часу активно пропагували російські засоби масової інформації, поступилася кампанії, з одного боку, боротьби з фашизмом», який начебто стрімко набуває поширення в Україні, з другого – компрометації «західних псевдо-цінностей» і намірів офіційно-

го Києва підписати Угоду про асоціацію з ЄС.

Після подій на Майдані січня-лютого 2014 року розгорнулася широкомасштабна антиукраїнська інформаційна експансія російської державної пропагандистської машини з метою дискредитації нової української влади («антиконституційний збройний заколот», «київська хунта») і європейської інтеграції України.

В анексованому Криму негайно була започаткована потужна кампанія під гаслами сакрального значення Криму для Росії: «Крим – наш Єрусалим». На початку червня 2014 року почало діяти кримське представництво Російського історичного товариства, у липні – Регіональне відділення Російського військово-історичного товариства. Ці структури покликані поширювати у Криму «правильне» розуміння і трактування історії Криму.

Одночасно всією потужністю російських медіа активно здійснювалась інформаційно-ідеологічна підтримка сепаратистського руху на Сході України. При цьому на контрольованих сепаратистами територіях припинялося мовлення українських телеканалів, заборонялося поширення українських друкованих видань.

Брудні засоби, до яких вдавалися медіа Росії (широке використання так званих «фейків», тобто сфальсифікованих, відверто брехливих повідомлень), відчутно знизили рівень довіри українських громадян до росій-

ських ЗМІ. Інформаційна війна має критичні негативні наслідки – кардинальні зміни у свідомості громадян обох країн. Російська агресія спричинила стійке вкрай негативне ставлення більшості громадян України до російської держави в особі її керівників і структур.

З другого боку, російські масмедіа сформували у свідомості росіян образ України як ворога. Ці зміни мають глибинний і довготривалий характер. Вони створили «конфронтаційний вододіл» між країнами, критичний травматичний досвід». Саме це безпрецедентне за масштабами

відчуження двох народів тривалий час визначатиме характер та атмосферу двосторонніх відносин.

Внаслідок російської агресії українська сторона зазнала людських, територіальних, економічних втрат. «Неоголошена війна» між Росією і Україною зруйнувала всю попередню систему двосторонніх відносин. Врегулювання російсько-українського конфлікту на цей час унеможливлене через позицію керівництва РФ, яке намагається перекласти всю відповідальність за ситуацію на Донбасі на українську сторону, блокуючи виконання Мінських угод.

На цей час найбільш реальними експерти називають два варіанти подальшого розвитку російсько-українського конфлікту.

Перший – консервація ситуації на Сході України, створення надовго непідконтрольного Києву проросійського анклав, який слугуватиме Росії плацдармом для політичної, соціально-економічної, інформаційної експансії, подальшого руйнування української державності, розколу країни з наступною втратою нею суверенітету.

Другий – широкомасштабне військове вторгнення в інші області України. Очевидно, що Росія й надалі буде запроваджувати фінансово-економічні санкції проти України, підтримувати сепаратистські режими так званих «ДНР» і «ЛНР» та продовжувати інформаційну війну проти України.

Останні за часом події, підтримка Росією стрімких процесів формування «державності» сепаратистських утворень – так званих «ДНР» і «ЛНР» – свідчать про те, що конфлікт має тенденцію до ескалації або заморожування. А нинішня фаза відносин з Росією містить реальну загрозу дезінтеграції України.

Анатолій РАЧОК,
Михайло ПАШКОВ

Внаслідок російської агресії українська сторона зазнала людських, територіальних, економічних втрат.

КОЛИ РОСІЯ ПІДСТАВИЛА ПІДНІЖКУ — СВІТ ПІДСТАВИВ ПЛЕЧЕ

*Найбільше заохочення злочину — безкарність
Цицерон*

Колись хтось запитав: «Чи правильно кажуть, що за зло треба платити добром?» Учитель відповів: «А чим тоді платити за добро? За зло варто платити по справедливості, а за добро — добром». Здається, до цієї мудрості Конфуція дослухався весь цивілізований світ. Добре розуміючи цінності «добра» і наслідки «зла», світова спільнота встала на захист України, засудивши терористичну діяльність і фактичну агресію Російської Федерації проти нашої держави. Надаючи матеріально-технічну допомогу українським військовим і правоохоронцям та запроваджуючи пакет санкцій по відношенню до Росії, світ голосно заявив: «Ні російській агресії!» Проти злочинних дій Кремля виступають політичні лідери багатьох держав, засуджують їх і різні народи, масово виходячи на вулиці задля підтримки України

**«Кесарю — кесарево,
агресору — агресорево»**

У такий оригінальний спосіб, переробивши вислів біблійного походження, сказав про санкції щодо Росії один американський журналіст. І дійсно, запроваджуючи пакет санкцій, світ висловлює свій протест проти злочинних намірів країни-агресора і водночас намагається стримати її від подальших активних воєнних дій, продовження фінансування та поставок озброєння терористам на території України.

На сьогодні учасниками запровадження санкцій стала 41 країна, серед яких США, Вели-

кобританія, Німеччина, Франція, Канада, Японія, Норвегія, Швейцарія, Австралія, Нідерланди, Швеція, Польща, Чехія, Ліхтенштейн, Нова Зеландія, Ісландія, Молдова, Албанія, Чорногорія, Латвія тощо. А також такі міжнародні організації, як ЄС і НАТО.

Світова спільнота вже виконала три умовні етапи введення санкцій по відношенню до РФ. На першому етапі йшлося про обмеження співробітництва з Росією. Потім були обмежені поставки окремих видів технологій. І нарешті з'явилися так звані секторальні санкції, що передбачали обмеження для окремих секторів економіки,

зокрема оборонно-промислового комплексу.

Перший етап санкцій почали реалізовувати з 6 березня 2014 року, коли світ побачив роль Росії в дестабілізації обстановки в Автономній Республіці Крим і місті Севастополь. Він містив призупинення переговорного процесу ЄС і РФ про пом'якшення візового режиму та нової угоди про партнерство. Крім того, під санкції підпадала група колишніх українських можновладців на чолі з В. Януковичем (Council Decision 2014/119/CFSP). Також був призупинений процес підготовки до майбутнього саміту країн G8, в якому мала брати участь РФ,

тож відбулося фактичне повернення до проведення саміту у форматі G7.

Коли стало зрозуміло, що таких заходів недостатньо, 17 березня був запроваджений другий етап санкцій. Зокрема, міністри закордонних справ країн-членів ЄС прийняли рішення перейти до нарощування санкцій і ввели обмеження у вигляді заборони на в'їзд і заморожування активів для 21 чиновника з РФ та АР Крим (Council Decision 2014/145/CFSP). Список російських чиновників, які підпадали під санкції у зв'язку із захопленням АР Крим, досяг 33 осіб. Цього ж дня санкції проти 7 представників РФ, а також

В. Януковича та В. Медведчука запровадили США.

Зважаючи на те, що РФ не припинила деескалацію конфлікту на Сході України, а також постачання зброї та терористів, США 16 липня 2014 року запровадили додаткові обмеження щодо державних підприємств воєнно-промислового комплексу РФ. Під їхню дію потрапили: корпорація «Алмаз-Антей», концерн «Калашников», НВО «Ижмаш» і «Базальт», НВК «Уралвагонзавод», «КБ приборостроения». Під дію санкцій також потрапили компанії нафтогазового сектору: «Новатек», «Роснефть», «Внешэкономбанк», «Газпромбанк». Персональні

санкції були введені проти віце-спікера Держдуми С. Неверова, помічника президента РФ І. Щеголева, міністра у справах Криму О. Савельєва, прем'єр-міністра самопроголошеної ДНР О. Бородая.

Вже 17 липня 2014 року ЄС доручив Європейському банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) припинити фінансування нових проектів у РФ, а Європейському інвестиційному банку (ЄІБ) – призупинити програми співпраці. Нагадаємо, ще у 2013 році фінансування російських проектів по лінії ЄБРР становило близько 2,5 млрд доларів, а від ЄІБ – 1,4 млрд доларів. Також було доручено Євро-

комісії та зовнішньополітичній службі ЄС підготувати пропозиції щодо блокування будь-яких видів інвестицій в економіку АР Крим. Окремо наголошувалося на закликах до «всіх фінансових інститутів утримуватися від фінансування проектів, які прямо чи опосередковано визнають входження АР Крим до складу РФ». У порівнянні із санкціями, запровадженими США, європейські санкції щодо РФ були більш м'якими, що пояснюється значною залежністю економік країн ЄС від РФ і прямим впливом з боку керівництва та спецслужб Росії на окремих європейських політиків.

Через тиждень, 25 липня 2014 року, ЄС оприлюднив інформацію про нові додаткові санкції щодо РФ, під дію яких потрапили голова ФСБ РФ О. Бортніков, секретар Радбезу РФ М. Патрушев, голова Служби зовнішньої розвідки РФ, експрем'єр-міністр М. Фрадков, заступник секретаря Ради безпеки РФ Р. Нургалієв, експікер Держдуми РФ Б. Гризлов, прези-

дент Чечні Р. Кадіров тощо. Також до «чорного списку» занесли терористичні організації: «Луганська народна республіка», «Донецька народна республіка», «Федеративна республіка Новоросія», «Міжнародний союз громадських об'єднань», радикальна воєнізована організація «Соболь» тощо.

Загалом США відмовились підтримувати проекти Світового банку в РФ. Міністерство фінансів Сполучених Штатів ввело обмеження на експорт товарів і технологій для російських нафтових проектів.

Наприкінці минулого року Президент США Б. Обама підписав ухвалений Сенатом і Конгресом США Закон про статус України як союзника США поза НАТО, нові санкції проти РФ і поставки Україні зброї

Санкції з боку ЄС стосувалися енергетичного та фінансового секторів, продукції військового та подвійного призначення (Council Regulation (EU) No 833/2014 року). Фінансові санкції передбачають обмеження для російських банків (включно з тими, що мають частку державної власності вище 50 %) щодо їхнього виходу на кредитний ринок і використання фінансових інструментів з терміном дії більше 90 днів. Також заборонено випуск держбанками євробондів і випуск акцій на користь європей-

ських власників. Такі ж обмеження стосувалися державних інститутів РФ, корпорацій та агентств з часткою державної власності понад 50 %. У сфері енергетики санкції стосувалися нафтового сектора. Вони передбачали заборону експорту і реекспорту до РФ високотехнологічного обладнання.

Рада ЄС офіційно прийняла додаткові обмежувальні заходи, збільшивши список санкцій щодо 95 фізичних осіб і 23 компаній.

Заслугує на увагу рішучість західних країн у припиненні реалізації проектів з питань військово-технічного співробітництва. Так, 4 серпня 2014 року Німеччина призупинила дію угоди про постачання озброєння для навчального центру ЗС РФ, хоча пакет санкцій ЄС не зобов'язував її це робити. Вартість укладеного контракту становила близько 100 млн євро.

У цьому ж місяці Ізраїль припинив співробітництво з РФ на постачання нових безпілотників.

Незабаром ЄС ввів заборону на організацію боргового фінансування для 3 найбільших російських оборонних концернів – «Уралвагонзавод», «Оборонпром» та «Об'єднана авіабудівна корпорація». Накладено вето на поставки технологій подвійного призначення для 9 оборонних концернів. До списку осіб, до яких запроваджено санкції, внесено ще 24 прізвища, після чого їхня загальна кількість сягнула 119.

30 жовтня 2014 року міністр фінансів Франції М. Сапен заявив, що «не бачить умов для передачі РФ вертольотоносця типу «Містраль»», а російським морякам, які перебували у Франції, був закритий доступ до цих кораблів.

Під санкції США також підпали підприємства нафтової, газової та оборонної промисловості, а активи російських державних

оборонних компаній «Алмаз-Антей», «Мытищинский машиностроительный завод», ОАО «Долгопруднинское НПП», ОАО «НИИ приборостроительный» та «Машиностроительный завод им. Калинина» були заморожені. У відповідь американські оператори отримали заборону брати участь у глибоководних, арктичних і сланцевих проектах російських компаній «Газпром», «Газпромнефть», «Роснефть», «Лукойл» і «Сургутнефтегаз».

Довідка ВУ

Запровадження санкцій на другому етапі відбувалося у такій послідовності:

18 березня 2014 року про введення візових, а згодом і економічних санкцій проти РФ заявила Японія;

19 березня 2014 року фінансові та візові санкції проти 12 громадян України та РФ запровадила Австралія;

20 березня 2014 року нові санкції проти РФ ввели США: був розширений список громадян РФ, яким заборонено в'їзд і заморожено їхні активи на території США. До санкцій також приєднались Великобританія та Канада;

28 квітня 2014 року США ввели додаткові санкції проти 7 депутатів Держдуми РФ і заморозили активи 17 компаній, наближених до президента РФ. Також США заборонили поставки високотехнологічних товарів, які РФ може застосувати у військових цілях. ЄС розширили список ще на 15 осіб;

29 квітня 2014 року оголошено додаткові санкції Японією, Канадою та Радою ЄС. Санкції стосувались обмежень на отримання віз окремими політиками і бізнесменами.

Міністр фінансів Франції М. Сапен заявив, що «не бачить умов для передачі РФ вертольотоносця типу «Містраль»», а російським морякам, які перебували у Франції, був закритий доступ до цих кораблів

Одночасно тривали заходи щодо безпосередньої підтримки нашої держави. Наприкінці минулого року Президент США Б. Обама підписав ухвалений Сенатом і Конгресом США Закон про статус України як союзника США поза НАТО, нові санкції проти РФ і поставки Україні зброї. Радою ЄС введено в дію додаткові санкції у вигляді заборони на інвестиції, надання послуг, зокрема в галузі туризму, і торгівлю з АР Крим та м. Севастополь.

Минув лише рік з початку анексії Криму, і 4 березня 2015

року Б. Обама ще на рік продовжив санкції США відносно РФ. 11 березня 2015 року Міністерство фінансів США розширило список осіб та організацій, до яких будуть застосовані візові й фінансові обмеження. Зокрема, під санкції потрапили відомий російський політолог О. Дугін, «польовий командир ДНР» О. Ходаковський та «Євразійський союз молоді». Крім того, у списку санкцій «почесне» місце посіли колишній прем'єр-міністр України М. Азаров, екс-міністр охорони здоров'я України Р. Богатирьова, український бізнесмен

і політик С. Арбузов, в.о. керівника Федеральної міграційної служби РФ у м. Севастополь О. Козюра тощо.

Солідарні з Україною

Окрім проведення заходів співробітництва на міждержавному рівні, до підтримки України залучилися як окремі громадяни, так і їхні об'єднання. Упродовж останнього року ми стали свідками значної активності проукраїнських організацій і людей на підтримку нашої держави в умовах ескалації конфлікту на Сході країни.

Навіть у Російській Федерації, незважаючи на жорстокий поліцейський режим і діяльність спецслужб, мають місце масові прояви підтримки України. Зокрема, 13 квітня минулого року в Москві на проспекті Сахарова відбувся мітинг на підтримку України, в якому взяли участь близько 40 тис. росіян.

12 серпня 2014 року неподалік будівлі дипломатичної місії України в Москві проведена ак-

Навіть у Російській Федерації, незважаючи на жорстокий поліцейський режим і діяльність спецслужб, мають місце масові прояви підтримки України

ція протесту проти злочинних дій влади РФ на Сході України. Поблизу пам'ятника Т. Шевченку місцеве населення вийшло на мітинг за незалежність України.

Одягнені в національні українські вбрання, з прапорами України та Росії, його учасники висловили свою солідарність з Україною у боротьбі за нове майбутнє, за незалежність від «путинської Росії».

Хвиля масових заходів солідарності прокотилася і в західних державах.

Польща. У містах Варшава та Краків 1 лютого 2015 року відбулися маніфестації проти російської агресії й окупації частини території України. Знаково, що ці протести проводилися перед посольством РФ в Польщі в першому випадку та поблизу генерального консульства РФ – у другому.

США, штат Флорида. Поблизу філармонії «Артис-Нейплс» м. Нейплс 5 лютого 2015 року на мітинг-протест зібралося понад 100 українців та їхніх прихильників, серед яких були і росіяни. Тривав він близько 2 годин. Люди вимагали заборонити виступ російських музикантів, які підтримують злочинну політику Путіна по відношенню до України.

Німеччина. У Мюнхені 7 лютого 2015 року проводилася 51-ша Мюнхенська конференція з питань безпеки. Паралельно з нею тривав мітинг на підтримку України. Близько 200 осіб висловили свій протест проти російської агресії.

Ізраїль. У м. Тель-Авів 7 березня 2015 року активісти організації «Israeli friends of Ukraine» провели мітинг на підтримку України під гаслом «Досі сумніваєтеся?» Громадяни Ізраїлю,

висловлюючи свою солідарність з нашою державою, закликали світову громадськість відреагувати на злочини путінського режиму та встати на захист прав і свобод людини.

Слід зазначити, що з перших днів розвитку кризової ситуації у Криму лідери провідних держав світу почали активно формувати громадську думку співвітчизників щодо необхідності підтримки України та стримування російської агресії.

А свято де?!

Обіцяного Путіним кращого життя для росіян, схожого на свято, досі не спостерігається. Навпаки. Підсумовуючи рік з початку анексії Криму, можна дійти висновку: міжнародні санкції та тиск на Росію з боку світової спільноти дають результати.

Йдеться фактично про всі галузі економіки Росії та сфери життя суспільства. Зокрема, значний внутрішній і зовнішній борг РФ, неможливість доступу до джерел зовнішніх запозичень і падіння цін на нафту призвели до обвалу російського рубля. Суттєво впали економічні показники окремих компаній. Так, прибуток державної нафтогазової компанії «Роснефть» у липні-вересні минулого року знизився в 143 рази!

Економіка РФ була переведена зі стану зростання в стан рецесії, падіння ВВП. Крім того, за цей рік у двічі знецінився російський рубль, що призвело до зниження рівня життя росіян.

Як наслідок, у липні 2014 року уряд РФ продовжив мораторій на перерахування пенсійних накопичень громадян у керівні компанії та недержавні фонди до початку 2016 року. Таке рішення фактично зводить нані-

вець принцип роботи російської накопичувальної пенсійної системи та перетворює систему пенсійного забезпечення на фінансову піраміду.

Прийняття таких рішень викликане різким зростанням відтоку капіталу з РФ і відсутністю зовнішніх надходжень.

З російської економіки фізичні та юридичні особи вивели більше 150 млрд доларів капіталу. Санкції фактично заблокували приплив капіталу в російську економіку у вигляді інвестицій і кредитів.

Головні споживачі основного російського товару – газу – сьогодні переглядають свою енергетичну політику та відмовля-

ються від енергоносіїв з РФ, що незабаром завдасть потужний удар по її економіці. Не відбулося й обіцяного Путіним покращення життя для жителів Кримського півострова, який знаходиться в міжнародній транспортній блокаді.

Сьогодні режим нинішнього російського президента та його оточення перебуває у фактичній міжнародній ізоляції. Це скасовує будь-які плани керівництва Кремля щодо «переможного» просування Росії на світовій арені та реалізації суто російських стратегій «гри м'язами».

Тетяна САВЧЕНКО

Головні споживачі основного російського товару – газу – сьогодні переглядають свою енергетичну політику та відмовляються від енергоносіїв з РФ

ЗРАДНИКИ ПОГАНО ЗАКІНЧУЮТЬ

Нещодавно колишнім українським військовослужбовцям, які порушили присягу та подалися служити окупантам після анексії Росією Криму, їхні нові господарі висунули доволі неромантичну умову.

Зраджені зрадники

Їм запропонували залишити нинішні місця служби й спробувати себе у більш суворих кліматичних умовах «матінки-Росії». Приміром, на Далекому Сході, Камчатці або Сахаліні.

Парадокс у тому, що переважна більшість перебіжчиків, за їхніми ж зізнаннями, особливою любов'ю до «старшого брата» не палали, а до зради вдалилися саме заради обжитого місця на півострові. У результаті отримали запис «схильний до зради» в особових справах, а також приписи до нового місця служби. Отже, більшість з них тепер також вважають себе зрадженими.

Цікаво, що міри покарання за державну зраду в колишньому Союзі, Росії та Україні суттєво відрізняються. У СРСР, приміром, згідно зі статтею 64 Карного ко-

дексу згаданий злочин передбачав позбавлення волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років або смерть. Причому незалежно від обраного вироку процедура супроводжувалася повною конфіскацією майна. У Російській Федерації державна зрада карається статтею 275 КК, за якою позбавляють волі від дванадцяти до двадцяти років із чималим грошовим штрафом, який засуджений має виплачувати протягом кількох років. В Україні Карний кодекс більш гуманний. Його 111-та стаття за державну зраду передбачає лише позбавлення волі на строк від десяти до п'ятнадцяти років.

І хоча увесь український народ має моральне право вважати, що кримські вояки – зрадники, проти більшості з них наше правосуддя висунуло звинувачення саме за пунктами 1 і 2 статті 408 – дезертирство. Тобто за самовільне за-

лишення військової частини або місця служби. Такий злочин державною зрадою не вважається і, в залежності від обставин, карається позбавленням волі від двох до дванадцяти років.

Як повідомив заступник головного військового прокурора – начальник слідчого управління Головної військової прокуратури Григорій Остафійчук, після передислокації кримських військових частин до нового місця служби не прибули загалом 7 315 військовослужбовців Військово-Морських Сил і Повітряних Сил ЗС України. За фактами їхнього дезертирства військові прокуратури Одеського, Миколаївського та Вінницького гарнізонів порушили 68 кримінальних проваджень за статтею 408 КК України.

Повідомлення про підозру у вчиненні злочину вже отримали загалом понад 4,2 тис. колишніх військовослужбовців української армії. Усі вони оголошені в розшук, а Державна прикордонна служба має доручення негайно їх затримати.

Одному начфіну – війна, а іншому – мати рідна

Не так давно Україну вразив геройський вчинок начфіна 39-го батальйону територіальної оборони Дніпропетровської області ЗСУ підполковника Сергія Добренького. Вибираючись з-під Іловайська разом з нечисленною групою солдатів, він ніс у мішку та замість пластин у бронежилеті 2,5 млн грн. Це була зарплата солдатів та офіцерів батальйону, яку начфін, попри важкі обставини, вважав за обов'язок зберегти до копійки. Тож пробирались бійці вночі лісосмугами, уникаю-

Україна не забуває ані героїв, ані катів!

Майор Квірель обікрав "кіборгів" на 4,5 мільйона гривень

у слідчому ізоляторі Брянська. За словами військового прокурора Сумського гарнізону підполковника Романа Бакали, для видачі злочинця українському правосуддю до Російської Федерації надіслано відповідний запит і проводяться необхідні естрадиційні процедури.

Як бачимо, хотів збагатитися за рахунок держави, а отримав цілий «букет» статей Кримінального кодексу. Відповідно до них викрадення та привласнення військового майна (грошових коштів) карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років. Службове підроблення – від двох до п'яти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, зі штрафом від двохсот п'ятдесяти до семисот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. І знову ж таки – дезертирство. За нього відповідно до частини 1 статті 408 КК України майору Квірелю загрожує позбавлення волі на строк від двох до п'яти років. Отже, максимальний термін покарання становить до десяти років тюрми з позбавленням права обіймати певні посади і чималий штраф. Але найгірше покарання – моральне. Відтепер його співслужбовці, зокрема учасники АТО, негласно зарахували офіцера до зрадників Батьківщини.

Сергій БАСАРАБ

чи російських терористів, які постійно намагалися їх наздогнати чи накрити вогнем. І лише після виходу з оточення підполковник Сергій Добренський з радістю позбувся грошей, роздавши їх згідно із відомістю.

Цікаво, що думав тоді про свого колегу-героя начфін з міста Охтирка Сумської області майор Андрій Квірель? Наприкінці минулого року військова прокуратура Сумського гарнізону виявила факт службового підроблення, викрадення та привласнення грошових коштів посадовою особою фінансово-економічної служби однієї з військових частин. Як виявилось, спокушений «легкими» грошима майор Квірель у листопаді 2014-го склав завідомо неправдиві фінансово-платіжні документи на суму понад 4,2 млн грн. Підробивши підпис командира військової частини, він подав їх до органів Державної казначейської служби.

За допомогою електронної системи «Приват-24» частину грошей перерахував на особисту зарплатну картку. Решту – на 11 рахунків, відкритих ним заздалегідь на ім'я нібито військовослужбовців цієї частини. Вчинок, зважаючи на суспільно-політичну й економічну ситуацію в державі,

огидний. Але найбільш кричущим є те, що згадані кошти Міністерство оборони України виділило для виплати грошового забезпечення військовослужбовцям, які виконували обов'язок у зоні проведення антитерористичної операції.

Військова прокуратура повідомила майору Андрію Квірелю про підозру у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених частиною 2 статті 410 КК України (викрадення військового майна (грошових коштів) з використанням службового становища) та частиною 2 статті 366 КК України (службове підроблення, яке спричинило тяжкі наслідки). Тоді офіцер, без докорів сумління, вирішив сховатися від правосуддя за кордоном. Від Охтирки до Росії тікати недалеко – приблизно півсотні кілометрів.

Слідчий суддя дав дозвіл на затримання майора, а відповідні органи оголосили його в державний та міжнародний розшук. Уже за кілька місяців через канали Інтерполу до військової прокуратури Сумського гарнізону надійшло повідомлення про те, що наприкінці січня нинішнього року нечистого на руку військовослужбовця затримали правоохоронні органи Росії, тож він перебуває

УКРАЇНА: ВНЕСОК У ВЕЛИКУ ПЕРЕМОГУ

Іван
КОЖЕДУБ

Якось російський президент Володимир Путін, просторікуючи про внесок народів колишнього Радянського Союзу в перемогу над гітлерівською Німеччиною, заявив, що саме росіяне вибороли її. «Ну а щодо українців – і без них обійшлися б», – вважає той, хто вже зажив славу світового брехуна. Останнім часом російський президент так солодко і багато бреше, що росіянам можна пити чай без цукру.

Так, Володимир-«солодкі вуста-бігаючі оченята» стверджує, що російських військ немає в Україні, коли вони за його наказом воюють на нашій землі, несучи смерть і розруху, біль і страждання. Тож навряд чи варто дивуватись «одкровенням» ново-явленого фюрера. І все ж...

Українці і Друга світова

Нагадаємо всім «історикам» та «експертам», які дотримуються «заплутінської» думки, що без нас, українців, навряд чи Росія зламала хребет фашистському звірові. Адже саме на території України ворога спіткали перші невдачі і саме в Україні просування військ Вермахту пригальмувалося, правда, ціною сотень тисяч людських життів.

А тепер поговоримо мовою цифр. До кінця літа 1941 року з території України до Червоної армії призвали майже 3,2 мільйона громадян. З другої половини 1943-го українці становили 60-80 відсотків особового складу частин і з'єднань Українських фронтів. В Україні широко практикувався так званий достроковий призов юнаків 16-17 років. Лише за офіційними даними, їх призвали 265 тисяч, не рахуючи тих, хто воював за повістками польових військкоматів.

Загалом у 1941-1945 роках до Червоної армії було мобілізовано 30 мільйонів громадян СРСР (Німеччина мобілізувала 16 мільйонів). Радянський Союз у роки війни втратив понад 16 мільйонів солдатів та офіцерів, з яких близько 4 мільйони були вихідцями з України. До рідних домівок інвалідами повернулися 1,7 мільйона українців.

За мужність, виявлену в боях, 2,5 мільйона наших земляків були нагороджені медалями й орденами, 2 070 – удостоєні звання Героя Радянського Союзу, зокрема 32 – двічі, а Іван Кожедуб – тричі.

З Україною пов'язані основні вирішальні події на радянсько-

Залізний командарм залізних армій
П.С. Рибалко

німецькому фронті. Адже саме на нашій землі було розгромлено майже 60 відсотків сухопутних сил німецької армії.

Із січня 1943-го до жовтня 1944 року Червона армія здійснила в Україні 13 наступальних і 2 оборонні операції. А з 22 червня 1941-го до 28 жовтня 1944-го воюючі сторони провели 29 із 76 стратегічних наступальних та оборонних операцій. У 1944 році в Україні воювало 50 відсотків усіх сухопутних військ Червоної армії. Маршали й генерали українського походження очолювали більше половини з 15 фронтів.

Для тих, хто і цій інформації не повірить, вважаючи її вимислом, зазначимо: ці дані були оприлюднені в газеті МО СРСР «Красная звезда» у 1986 році.

Сімдесят років віддаляють нас від того світлого дня, коли було покінчено з німецьким фашизмом. За це ми, українці, заплатили мільйонами своїх життів. Не зважаючи на штучно створені кремлівською владою голодомори, репресії, наші діди й батьки взяли за зброю, щоб знищити нацизм. І цього факту ніколи і нікому не стерти з історії. Навіть новоявленим геббельсам...

Кореспондент газети «Saturday Evening Post», відвідавши в 1945 році Україну, із жахом писав: «Те, що дехто намагається зобразити як «російську славу», було насамперед українською війною. Жодна європейська країна не постраждала більше від глибоких ран, завданих своїм містам, своїй промисловості, сільському господарстві, людській силі».

«В бою подорослішають...»

У 1941 році мільйони українців опинилися на окупованих територіях. І не тому, що намагалися уникнути призову до Червоної армії, а через паніку, яка в перші дні війни паралізувала органи місцевої влади, комісаріати, відповідальні за мобілізацію. Потім,

Кореспондент газети «Saturday Evening Post», відвідавши в 1945 році Україну, із жахом писав: «Те, що дехто намагається зобразити як «російську славу», було насамперед українською війною. Жодна європейська країна не постраждала більше від глибоких ран, завданих своїм містам, своїй промисловості, сільському господарстві, людській силі».

«Старі і молоді, свідомі і несвідомі, добровольці й мобілізовані військоматами, штрафники і гвардійці, росіяни і неросіяни – всі вони кричали одне: «Мамо! Боженьку! Боже!»

коли прийшла «нова влада», багато хто намагався налагодити зв'язок з партизанами, підпільниками, вливаючись у їхні лави чи виконуючи їхні доручення.

– Із завершенням бойових дій на території України всі, хто побував на окупованій території або в полоні, мали пройти фільтрацію, тобто перевірку контррозвідальними органами. Одним із найперших запитань було таке: «Чому не покінчив життя самогубством, а здався в полон?», – згадує Федір Пігідо-Правобережний, який після війни опинився в еміграції. – Від того, чи подобалась відповідь офіцеру-смершівцю, залежала твоя доля, а інколи й саме життя.

Цілодобові допити, провокаційні запитання, свідчення товаришів по нещастю, написання численних звітів, складання розгорнутих характеристик, присікання до найменших неточностей у свідченнях – усе було складовими таких перевірок.

Тих, хто їх не проходив, відправляли в табори сумнозвісного ГУТ або ж – у кращому випадку – на «будови комунізму».

Ставлення Сталіна та кремлівської верхівки до українців, які опинилися в німецькій окупації,

добре відоме. І вони були б не проти запроторити все чоловіче населення до концтаборів, заслати до Сибіру. Але ж потрібно було комусь воювати, бо практично всі війська за час бойових дій зазнали величезних втрат. Тож без «українців-зрадників» вони б ніяк не обійшлись. Саме із цієї причини після звільнення міст і сіл практично усіх чоловіків призивали до лав Радянської армії.

До майбутніх вояків висували певні вимоги, зокрема, їхній вік мав становити від 18 до 60 років, при цьому до уваги брався й стан здоров'я. Але ветерани розповідають, що часто мобілізували і 16–17-річних хлопців, зокрема й хворих. І це не дивно, бо у складі військово-польових військових комісаріатів рідко були лікарі. Тож їхні функції здебільшого виконували... офіцери, на око визначаючи, кому скільки років, і не слухаючи матерів, які намагалися довести зі сльозами, що їхнім дітям немає ще й 18. Відповідь на їхні благання була майже однакова: «У першому бою відразу подорослішає! Звикли до німецьких харчів, зрадники! Тепер начувайтесь!»

«Усіх мучить думка про нелюдські, небачені страждання народу. Розповідають, що в Україні

Партизанський генерал - С.А.Ковпак

починають уже готувати до мобілізації шістнадцятилітніх, що в бої гонять погано навчених, що на них дивляться, як на штрафників, і нікому їх не жалко, нікому...», – занотував 16 грудня 1943 року у своєму щоденнику Олександр Довженко.

Збереглися окремі свідчення, що українців, які перебували на окупованій території, зараховували до штрафних підрозділів. Їхній особовий склад командування кидало на найнебезпечніші ділянки фронту – туди, звідки повертались хіба що одиниці. Після чого знову з'являлася потреба в поповненні їхніх лав. І знову з населення звільнених районів.

Ненавчених і неозброєних хлопців командування кидало в жорстокі бої, на штурм добре укріплених німецьких позицій. Часто перший бій для багатьох із них ставав останнім.

Дніпровська вода червоніла від крові...

– Не забуду, поки житиму, одну атаку взимку сорок третього, – згадує учасник війни письменник Анатолій Дімаров. – Німець засів за цегляними мурами

металургійного комбінату понад водосховищем. Полковник разом з комісаром не придумали нічого кращого, як кинути в атаку кількасот новобранців, котрих не встигли ще й обмундирувати і як слід озброїти. Вони висипали на лід водосховища величезним натовпом, і німці, підпустивши їх майже впритул, викосили до ноги. Вся крига перетворилася на криваво-чорну від трупів.

Однією з найвизначніших військових операцій часів Другої світової війни, що носила наступальний характер, стала Корсунь-Шевченківська. Під шквальним вогнем ворога на правий берег бійці пливли, як хто міг, тримаючись за колоди, дошки, напхані соломою плащ-намети.

– Найстрашнішими виявилися кулемети, – розповідає учасник форсування Дніпра письменник

Віктор Астаф'єв. – Легкі для перенесення і скорострільні «емкашки» зі стрічкою на п'ятсот патронів. Усі вони були заздалегідь пристріляні й тепер, неначе з вузьких шийок брандспойтів, поливали берег, острів, річку, в якій кипіло місиво з людей.

Старі і молоді, свідомі і несвідомі, добровольці й мобілізовані військоматами, штрафники і гвардійці, росіяни і неросіяни – всі вони кричали одне: «Мамо! Боженьку! Боже!» і «Караул!», «Допоможіть!»... А кулемети сікли та сікли, поливали різнокольоровими смертельними цівками. Хапаючись один за одного, поранені й ті, кого ще не зачепили кулі, в'язками йшли під воду, річка пінилася бульбашками, здригалася від людських судом, горбилася червоними бурунами. Повернутися назад бійці не могли, бо позаду з кулеметами зачалися загороджувальні загопи.

Із 25 тисяч воїнів, які зайшли у воду на лівому березі Дніпра, до протилежного дісталася лише 5-6 тисяч. За спогадами Астаф'єва, «густо плавали у воді трупи з видзьобаними очима, що почали розкисати, з обличчями, які пінилися, наче намилені, були розбиті снарядами, мінами, зрешечені кулями... Сапери, яких відправили витягувати трупи з води і ховати їх, не вправлялися з роботою – надто багато було вбито люду... А потім за річкою ж продовжувалося згрібання трупів, наповнювалися людським місивом дедалі нові ями, проте багатьох і багатьох полеглих на плацдармі так і не вдалося відшукати по балках, поховати».

Отак ми воювали, часто заваляючи німців власними тілами.

Сергій ЗЯТЬЄВ

Історія донесла до нас тисячі таких свідчень людей, які, переживши жахіття німецької окупації, зіткнулися з недовірою, зневажливим ставленням, а то й жорстокістю радянської влади. Але вони йшли воювати, визволяючи не лише свою рідну землю, а й інші країни Європи. Серед радянських бійців, які штурмували рейхстаг, були й наші батьки, діди і прадіди. І цього факту не викреслити з історії ніколи і нікому!

НЮРНБЕРГ ЗАСТЕРІГАЄ

В Україні проживає людина, яка сьогодні є єдиним живим свідком Нюрнберзького процесу, на якому привселюдно було винесено вирок фашизму. Це гвардії сержант, а нині полковник у відставці Йосип Гофман.

Через пекло Великої Вітчизняної війни він пройшов колишнім полковим розвідником, після неї – був особистим охоронцем головного обвинувача СРСР Романа Руденка на Нюрнберзькому процесі

З-під його пера вийшла книга «Нюрнберг застерігає», де розкриваються сутність і глибина величі подвигу переможців, живих і мертвих, на долю яких випали тяжкі випробування у найкривавішій війні минулого сторіччя. В ній йдеться про покоління, яке, попри величезні втрати та лихоліття, зуміло не просто зламати хребет фашизму, а й вселити на довгі роки в серця народів світу життєдайну віру в добро та найкращі ідеали людства.

«Злочини, які ми намагались осудити та покарати, настільки умисні та... мають настільки руйнівні наслідки, що цивілізація не може терпіти, тому що вона загине, якщо вони повторяться...», – саме так підсумував хід Нюрнберзького процесу головний обвинувач від США Роберт Джексон. Але до виголошення цих слів довелося подолати довгий військовий шлях, який пройшов і простий солдат війни Йосип Гофман.

Воєнний шлях розвідника Гофмана

Його воєнна біографія почалася, як і в тисяч його однолітків, 22 червня 1941 року. Безодня війни навіки поглинула його батька Давида Михайловича,

який пішов добровольцем на фронт і зник безвісти. Тоді п'ятнадцятирічний юнак разом з матір'ю та чотирирічним братиком покинув рідний Миколаїв і під гуркіт ворожих канонад, розриви бомб долав важкий шлях евакуації до Астрахані. Щоб прогодувати сім'ю, він у неймовірно важких умовах працював землекопом на будівництві залізниці Астрахань-Кізляр, отримуючи за це 400 грамів хліба.

– Ці чотириста грамів приносив на трьох, – згадує ветеран. – Хоча мама завжди віддавала хліб мені і брату... Утомлювався страшенно. Бувало, доки мати збиралась нагодувати мене, я засинав за столом.

Отже, в нього був свій рахунок до фашистів. І особистим він став після того, як німецькі окупанти живцем закопали в

землю його дідуся та бабусю – простих селян – лише за те, що ті були євреями.

Бойовий шлях рядовий Гофман розпочав стрільцем. З літа 1943 року він – розвідник взводу полкової розвідки. За високі професійні та моральні якості, бойову виучку та героїзм його призначають старшим групи захоплення, а потім – і полкового взводу розвідки.

Про складність і неймовірну відповідальність служби Йосип Давидович згадує коротко: «Ні для кого не було секретом, що фронтового лиха нам дістається значно більше, ніж іншим, що праця наша більш важка та небезпечна. Я жодного разу не чув, щоб хтось позаздрив нашому більш ситному харчуванню, кращому обмундируванню й особливому відношенню до нас полкового начальства. На фронті сама обстановка виховує у воїнів вольові якості, відвагу, особливо – обстановка постійної небезпеки. Як неможливо навчитись плавати по книзі, так і неможливо стати розвідником без тяжких бойових буднів».

Про те, що він став справжнім асом розвідки, свідчать десятки небезпечних фронтових епізодів і численні бойові нагороди.

– Якось ми вирішили атакувати бліндаж у тилу ворога, щоб захопити «язика». У бою в мене заклинило автомат, але мій товариш Володя Повага встиг застрелити ворога, що цілив у мене. «Язика» ми захопили. Ним виявився німецький капітан. Я був нагороджений орденом Слави III ступеня, – розповідає Йосип Гофман.

Досить часто межу між життям і смертю розвідника становили навіть не на години, а секунди. Хоча у засідках і секретах доводилось висиджувати добу та навіть більше. І тут головною зброєю були не тільки ненависть до ворога, а й холодний розрахунок, витривалість, уміння оперативно приймати єдино вірне рішення та, звичайно, віра в товаришів.

Саме це і допомогло сержанту Гофману уникати пасток та небезпеки. Навіть тоді, коли на Одерському плацдармі навесні 1945-го довелось у складі зведеної розвідгрупи під шквальним вогнем буквально під носом у фашистів полонити чергового «язика». Відзнакою за цей подвиг стала медаль «За відвагу»,

яка для колишнього розвідника є найдорожчою.

А найважчим періодом випробувань вважає останні дні війни, коли радянські війська штурмували Берлін, коли «після важких фронтових доріг довжиною в тисячі кілометрів залишилися лічені метри...

По нас стріляли з кожного вікна, горища, даху. Доводилось вибивати фашистів з кожного будинку, поверху, кімнати. Ворог боровився з відчаєм смертника», – згадує ветеран.

Судний день фашизму

Йосип Гофман таки подолав ці останні кроки, підбивши підсумок війни своїм автографом на стінах рейхстагу. Та чи міг колинебудь звичайний сержант-розвідник мріяти про такий вияв довіри, як охорона радянських юристів під час судового процесу над гітлерівською верхівкою? Йосип Давидович пояснює, що на таке рішення командування вплинули кілька факторів. По-перше, військовослужбовці його полку та дивізії виявили мужність і героїзм під час Сталін-

градської битви, тому представництво саме «сталінградців» серед охоронців радянської делегації було бажаним. Певну роль відіграв той чинник, що частина сержанта Гофмана дислокувалась у безпосередній близькості від Нюрнберга. До уваги взяли й особисті якості та бойові заслуги бійця.

Кількома рядками неможливо описати всю глибину почуттів і вражень людини, яка стала свідком незабутніх подій тих днів, коли привселюдно було винесено вирок фашизму. Попри те, що, за словами Йосипа Гофмана, його роль на Нюрнберзькому процесі була скромною та обмежувалась конкретними службовими обов'язками – особистою охороною головного обвинувача від СРСР Романа Андрійовича Руденка, цей період для нього став можливістю осмислити велич історичних подій, свідком яких він став.

Кожен день був визначним по-своєму, і ветеран дуже тонко відчував, що кожна мить того часу – це і є історія.

– Коли я кажу, що брав участь у прийомах або їздив на полю-

вання, то це зовсім не означає, що я просто весело проводив час, – говорить Йосип Давидович. – Я завжди був готовий захистити Романа Андрійовича від ворожої кулі. Причому навіть ціною свого життя... І генерал Руденко, хоча і був людиною неоднозначною, але відповідав мені щирим людським ставленням. Після завершення процесу він написав листа командувачу 8-ї гвардійської армії генералу Василю Чуйкову, в якому висловив щире подяку за мою сумлінну службу та клопотав про надання місячної відпустки.

Ветеран добре пам'ятає атмосферу, що панувала в ході процесу.

На пам'ять про ті події військовики різних країн фотографувалися разом та обмінювалися сувенірами й подарунками. Знімки, на жаль, у Гофмана не збереглися, адже радість спільної перемоги над фашизмом згодом почала затьмарювати завіса «холодної війни».

«Потурання тим, хто намагається вирішувати питання військовим шляхом – це повернення до тих років, коли Гітлер і Сталін ділили Європу, вирішуючи долі цілих народів. Тільки нинішні наслідки будуть більш жорстокими та непоправними»

Нюрнберг, 65 років потому

– Після повернення з американської окупаційної зони я певний час відвідував різні військові частини, де розповідав про Нюрнберзький процес. У 1947 році вступив до Івановського військово-політичного училища, після якого продовжив військову службу та закінчив її на посаді начальника політичного відділу ракетної армії, – розповідає ветеран.

Кілька років тому доля зробила полковнику у відставці Гофману приємний подарунок. Провідний історик Документального центру в Нюрнберзі доктор Екарт Дітцфельбінгер напередодні відзначення 65-ї

Книга «Нюрнберг застерігає» видавалась вже двічі, до виходу друком готується третє, доповнене і більш змістовне, насичене фактами та історичними дослідженнями

річниці Нюрнберзького процесу випадково дізнався, що в Полтаві проживає живий свідок тієї історичної події. Причому чи не єдиний у світі! І можна уявити почуття вченого, коли той зус-

особистій бесіді з українським гостем більше часу, ніж передбачено офіційним протоколом, свідчить: Йосипа Гофмана дуже поважають і цінують як унікальну людину.

– Коли Ви були в нашому місті востаннє? – запитав ветерана обер-бургомістр.

– 65 років тому, – відповів той.

– А чому раніше не приїздили?

– Бо ніхто не запрошував...

Обер-бургомістр дуже здивувався й запевнив, що віднині Йосип Гофман – завжди бажаний для них гість.

Ось так переможені висловили свої почуття переможцям. І можна було б порадіти цьому, якби не одна деталь. На форумі, в якому брали участь дві сотні делегацій з Німеччини й інших країн світу, Йосип Давидович одноосібно представляв Україну, не маючи навіть статусу офіційного гостя. Тому цілком можна зрозуміти голову протоколу офіційного прийому, який, без перебільшення, розгубився від того, що нашому ветерану обер-бургомістру міста приділив так багато часу. Але і тут народна

трівся з ветераном і познайомився з Україною.

– Враження таке, що я гостював у вас не день, а цілий тиждень, – ділився тоді своїми почуттями німецький гість. – Так багато довелося побачити та почути, з такими людьми познайомитись!

У відповідь Йосип Гофман відвідав Нюрнберг. Бачив, як відбувалось відкриття меморіалу «Зал 600». Побував на пам'ятних місцях, пов'язаних з тими подіями. Спілкувався з німецькими громадянами, ділячись спогадами. Як почесний гість був запрошений на прийом до обер-бургомистра Нюрнберга Ульріха Малі. І той факт, що поважний чиновник приділив

дипломатія та вроджена тактовність полтавчанина взяли верх над німецьким педантизмом: гості були просто вражені, коли Йосип Давидович подарував місту чудовий гобелен роботи народних майстринь із селища Решетилівка, що на Полтавщині.

«Немає в мирний час ворога страшнішого, ніж забуття», – ці слова, що належать письменнику Костянтину Симонову, Йосип Гофман використовує сьогодні як головний девіз своєї багатогранної творчої та громадської діяльності. Його день починається численними дзвінками з усіх куточків України. Він – бажаний гість для воїнів, учнівської молоді та сивочолих бойових побратимів. Його книга «Нюрнберг застерігає» видавалася вже двічі, до виходу друком готується третє, доповнене і більш змістовне, насичене фактами та історичними дослідженнями.

Із закликом до світу

Як справжній патріот своєї держави він гостро сприйняв неоголошену війну Росії проти незалежної України. Ще навесні минулого року Йосип Гофман звернувся до лідерів світових держав – учасниць Нюрнберзького процесу – із закликом зупинити путінську агресію, що може спровокувати третю світову війну.

«Потурання тим, хто намагається вирішувати питання військовим шляхом, – говориться у зверненні, – це повернення до тих років, коли Гітлер і Сталін ділили Європу, вирішуючи долі цілих народів. Тільки нинішні наслідки будуть більш жорстокими та непоправними. Правителі країн, що недооцінюють цю загрозу, сповідують принцип, що «зубний біль – це дрібниці, коли зуби болять в іншого».

Поки що «зуби болять» у громадян України та її найближчих європейських сусідів, які відчували на собі смертельні обійми «брат-

У пам'яті світової спільноти залишились радянські танки на вулицях Будапешта та Праги, пам'ятаємо Вільнюс і ризький ОМОН, саперні лопатки в Баку та Тбілісі...

нього» СРСР. Адже у пам'яті світової спільноти залишились радянські танки на вулицях Будапешта та Праги, ми пам'ятаємо Вільнюс і ризький ОМОН, саперні лопатки в Баку та Тбілісі, відчували анексію Криму і ще багато-багато чого. А зараз російська армія грає м'язами під псевдопатріотичними гаслами, цинічно та брутально нехтуючи правом наших громадян обирати свій шлях розвитку.

На превеликий жаль, свого часу засудивши нацизм, ми не змогли знищити передумов його відродження у подібні нинішнього російського тоталітаризму. Тож якщо демократичні держави не об'єднають свої зусил-

ля для протидії подальшому розвитку військової ескалації на Сході України, то «зуби будуть боліти» в усього людства...

Що можна додати до цих слів? Крім того, що в них акумулюються біль і надія, мудрість і віра, глибокий аналіз процесів світового розвитку та висока відповідальність за долю України.

Від усього серця бажаючи здоров'я та наснаги ветерану, дуже хочеться вірити, що його пам'ять, висока громадянська свідомість та оптимізм стануть невід'ємною часткою нашої совісті та національної гідності, яку ми збережемо та передамо прийдешнім поколінням.

Володимир ЛАЗАРЄВ

«В ПРОРИВ ІДУТЬ ШТРАФНІ БАТАЛЬЙОНИ...»

Говорячи про героїв Другої світової війни, варто згадати й тих, кому було тоді чи не найтяжче. В якийсь момент вони стали чужими для своїх. Їх вважали слабкодушкими, зрадниками, нелюдами. Їх зневажали, цуралися, таврували. Аби потім зненавидіти, обдуривши і приспавши своє власне сумління, щоб після відправити їх на неминучу смерть.

Бійці штрафбатів... Колишні офіцери. Розжалувані і знеславлені. Бо «товариш Сталін» і його «червоні маршали» не могли пробачити їм те, що вони вижили. Вижили, попри поранення, втечу з ворожого полону, вижили, не втримавши, нехай і голими руками, свою бойову позицію... Вижили, як їм тоді здавалося, на зло ворогу, а як виявилось – на зло своїм.

Тож їм «великодушно» дали «можливість кров'ю спокутувати свою провину перед Батьківщиною, відважною боротьбою з ворогом на більш важкій ділянці бойових дій».

Наказ № 227

Про створення штрафних батальйонів говорять багато. Існує навіть легенда, що нібито один військовий льотчик, повернувшись із фронту додому, заскочив дружину з коханцем. Розлючений, він убив їх обох. Його судили та винесли вирок: «Розстріляти!» Готуючись до смерті, в'язень написав листа Сталіну, в якому просив дозволити йому померти в

бою. Сталін, припустивши, що раптом він хоча б одного німця вбити зможе, прийняв рішення створити штрафбат.

Попри легенди існують факти, документи, які свідчать: аби зупинити відступ Червоної армії та укріпити дисципліну, треба було вжити надзвичайних заходів. Сталін зі своїм оточенням, продемонструвавши полководницьку нікчемність ще на самому початку війни, вирішили запозичити досвід німців (!), створивши власні штрафбати та штрафроти. У цьому Йосиф Віссаріонович зізнався у підписаному ним наказі № 227 від 28 липня 1942 року:

«Противник для підвищення дисципліни і відповідальності сформував понад 100 штрафних рот для рядових і майже 10 штрафних підрозділів для офі-

церів – порушників дисципліни та боягузів. Чи не варто і нам повчитись цій справі в наших ворогів, як учились наші предки колись, здобуваючи згодом над ними блискучі перемоги? Гадаю, варто».

Ще не висохло чорнило на наказі № 227, як у війська надійшла директива Головного політичного управління Червоної Армії, де роз'яснювався механізм його застосування. А вже у вересні 1942 року маршал Георгій Жуков затвердив положення про штрафні частини, де йшлося про особливості проходження служби в них. Згідно із цим документом термін перебування в таких підрозділах становив 3 місяці, після чого порушник повертався до своєї частини. Щоправда, якщо він отримав важке поранення в бою, то

термін скорочувався. При цьому йому повертали військове звання, нагороди, якщо він їх мав. Парадокс, але перебування в таких підрозділах надавало офіцерам певні привілеї. Зокрема, 1 місяць служби зараховувався за 6, а термін перебування у військовому званні теж скорочувався наполовину. Командували штрафними ротами та батальйонами офіцери, які нічим не завинили перед державою і «товаришем Сталіним». А ось на посади молодших командирів, бувало, призначали і самих штрафників.

«Командування не вважало нас за людей...»

Штрафні батальйони і штрафні роти відрізнялися своїм особливим складом. Його становили розжалувані офіцери, «особи середнього та старшого командного, політичного і начальницького складу всіх родів військ», тож це були суто офіцерські підрозділи. Генерал-майор у відставці Олександр Пильцин, який у роки війни сам був у штрафному батальйоні та разом з ним дійшов до Берліна, у книзі «Штрафний удар» писав:

«Прикро за тих офіцерів, які потрапляли у штрафбати, воюючи чесно та навіть героїчно. Бо ж потрапляли і за доносом. Наприклад, капітан-лейтенант Північного флоту, перевіряючи роботу відремонтованої радіостанції, натрапив на промову Геббельса і,

володіючи німецькою мовою, почав її перекладати. Хтось доніс, і його звинуватили в «поширенні ворожої пропаганди». Були серед нас і ті, хто не з власної волі потрапив у полон, опинився в оточенні».

Штрафників кидали на прорив «непроривних» ліній оборони, розвідку боєм і відволікання десантів, розмінування мінних полів і виявлення вогневих точок ворога, форсування водних перешкод без жодних плавзасобів.

Щодо штрафних рот, то склалися вони з покараних рядових і сержантів, а часто і з ув'язнених з таборів. Тож штрафбати та штрафні роти були зовсім різними формуваннями, проте застосування мали одне: їх кидали на

«У роки минулої війни у штрафних ротах і батальйонах загинуло майже 600 тисяч бійців і командирів, тобто близько 50 дивізій».

«Ми брали участь у визволенні міст, але входити нам у них не дозволяли: не дай Бог потім скажуть, що місто визволили штрафники».

найнебезпечніші ділянки фронту, знаючи, що із сотень, тисяч виживуть десятки, а то й одиниці.

Було очевидно: командування не вважало «штрафників» за людей.

– Ми були засобом, який забезпечував перемогу, – ділиться спогадами Олександр Пильцин. – Образа живе в мені й досі. Коли я згадую те мінне поле, на яке нас кинули. Тоді ми воювали з армією Батова. Чесно кажучи, нас прирекли тоді на заплановані могили: з моєї роти до траншей противника добігли тільки 15 бійців.

Прикро і те, що ми брали участь у визволенні міст, але входити нам у них не дозволяли: не дай Бог потім скажуть, що місто визволили штрафники. Так було і з Рогачовим, і з Брестом, і з Варшавою, за які ми поклали чимало голів. І в Берлінській операції ми брали участь, але в Берлін потрапили тільки після його падіння...

Під час Другої світової штрафників кидали на прорив «непроривних» ліній оборони, розвідку боєм і відволікання десантів, розмінування мінних полів і виявлення вогневих точок ворога, форсування водних перешкод без жодних плавзасобів.

– Ці підрозділи були вигідні ко-

мандуванню. З одного боку, їхнє існування давало змогу хоча б якось підтримувати дисципліну. А з другого – з допомогою штрафників і за рахунок «дешевої» солдатської сили можна було перевірити правильність прийнятого рішення, – розповідав колишній командир взводу 322-ї окремої штрафної роти Михайло Ключко. – Наприклад, перед командиром ставилося завдання захопити той чи інший рубіж. Як дізнатися, які сили сконцентрував там противник? Тож віддавався наказ командирові штрафроти: взводом або двома, а іноді й ротою провести вночі розвідку боєм. Матиме рота втрати чи ні – це нікого не хвилювало...

– Життя простого солдата, за великим рахунком, на фронті не цінувалося, а в штрафбатах тим паче, бо нас і за людей не вважали, – згадував полковник у відставці Максим Воронков, який влітку 1943-го командував

відділенням взводу розвідників 128-го піхотного полку, а згодом став – рядовим штрафбату. – Як інакше розуміти ставлення вищого військового керівництва, яке кидало нас на ворога, що за чисельністю переважав, бувало, у 8–10 разів? Воно знало, що ми всі загинемо, але свідомо відправляло на неминучу смерть: гітлерівці, відкривши вогонь по штрафниках, демаскували свої вогневі позиції, по яких згодом завдавала удару наша артилерія. Звісно, після них втрати військ були меншими, але чи не надто дорогою ціною це досягалось?

Про кількість штрафних підрозділів, що воювали на фронтах Другої світової війни, у радянській історіографії, звісно, не згадувалося. Не знайти офіційної інформації про це і в російських офіційних джерелах. І не тому, що її немає. Річ в іншому: у занадто «патріотичних» поглядах нинішнього російського керівництва на події тих років. Незалежні історики стверджують, що штрафні підрозділи були у складі всіх без винятку фронтів і загальна їхня кількість становила близько 2 тисяч. Через ці підрозділи пройшло близько мільйона вояків. А нині покійний генерал-полковник Дмитро Волкогонов, який тривалий час обіймав посаду заступника начальника Головного політичного управління Радянської армії і Військово-морського флоту, а після розпаду СРСР працював в архівах Росії, доступ до яких мало хто мав навіть за часів президента Єльцина, вважав, що в роки минулої війни у штрафних ротах і батальйонах загинуло майже 600 тисяч бійців і командирів, тобто близько 50 дивізій.

Сергій ЗЯТЬЄВ

Друга світова війна... Це окрема сторінка нашої історії, історії складної і трагічної. Протягом цілих десятиліть у ній не було місця для тих, хто наближав перемогу над ворогом, воюючи у складі штрафних батальйонів і рот. Сьогодні ця завіса, хоч і поступово, але відхиляється. І перед нами постає правда про штрафбати без легенд і міфів – чиста правда про героїв.

«ЩОБ НЕ МУЛЯЛИ ОЧІ...»

Фронтовиків, які на полях Другої світової війни втратили кінцівки, Сталін вважав неповноцінними людьми. Аби ті «не муляли очі» здоровим співвітчизникам, своїми понівеченими тілами не псували картину «могучего Советского Союза», їх неофіційно оголосили поза законом, назвавши «жебраками»

На них влаштовували масові облави. Вантажили у вагони та цілими ешелонами вивозили як подалі: на Далекий Схід, у Середню Азію... Так Кремль своєрідно дякував героям за їхню мужність, за їхні – «За Батьківщину! За Сталіна!», при цьому цинічно упродовж десятиліть влаштовуючи на 9 Травня помпезні паради, аби переконати цілий світ, що «радянські ветерани оточені любов'ю і турботою партії та уряду».

«Такі, як ми, державі були непотрібні...»

Ці слова, сказані колишнім фронтовим розвідником, ветераном Другої світової війни, який при визволенні Варшави втратив обидві ноги, геть шокували мене. Від таких одкровень старого солдата мурахи бігали по шкірі цілими табунами, сльози наворачалися на очі. У почуте

не хотілося вірити. Адже, прочитавши десятки книг і переглянувши безліч фільмів про Велику Вітчизняну, в яких оспівувався «безсмертний подвиг радянського солдата», увірувати в те, що відразу після війни СРСР приступив до зачистки країни від безруких і безногих воїнів-переможців, було просто неможливо! Розум відмовлявся сприймати за правду пояснення, що робилося це задля того, аби вчорашні фронтовики, які стали інвалідами на війні, не псували своєю присутністю загальну картину «процвітаючих» міст і сіл.

А тим часом, коли мої мозок і серце вели між собою запеклу боротьбу, Микола Іванович, той самий фронтовий розвідник, згадував далі, як понівечений повернувся до свого рідного міста Вінниця, де на нього чекала страшна звістка: гітлерівці розстріляли його батьків, мо-

лодший брат згорів на Курській дузі в танку. Тож йому, безногому, як це не дивно звучить, допомагала «вставати на ноги» сестра, яка під час окупації чудом уціліла. Важче було тим, у кого не залишилося рідних.

– Я вижив завдяки сестрі, – пригадує Микола Іванович. – Таких інвалідів, як я, тоді поверталося багато. Ми виявилися непотрібними ні державі, ні суспільству. Особливо важко було у 50-60-ті роки, коли нас, хоч і неофіційно, та все ж оголосили поза законом. Так наш «єдиний, могучий Советский Союз» калічив душі і не без того покалічених людей. Ми виживали, як могли. Багато моїх товаришів від болю та зневіри спилися, кудись пропали, а хтось і взагалі покінчив життя самогубством.

Після тієї розмови минуло чимало часу. Уже давно немає серед живих мого земляка-фронтовика. Але сьогодні, напе-

редодні 70-ї річниці Перемоги над нацизмом, варто згадати правду, нехай і жакливу, про долю героїв-інвалідів часів Радянського Союзу, аби вшанувати їхню пам'ять.

«Ізолювати від суспільства...»

Після Другої світової війни до рідних домівок повернулися сотні тисяч тих, хто втратив на її фронтах обидві руки чи обидві ноги. Як зустріло їх суспільство?

– Я тоді була школяркою, але добре пам'ятаю тих нещасних людей, які пересувалися на маленьких візках, – ділиться спогадами Ольга Крутяк. – Найчастіше їх можна було зустріти на базарах, поблизу магазинів, в інших велелюдних місцях. Ті, хто мав руки, відштовхувалися від землі, заглядаючи нам у вічі та благаючи «допомогти, хто чим може». Не маючи що дати, ми сором'язливо відводили від них очі...

«Відводила від них очі» і держава. Обтяжена відбудовою заводів і фабрик, ущент зруйнованих фашистами, вона не надто переймалася післявоєнними поневіряннями своїх понівечених захисників. І лише у 1946 році кремлівські вожді зважилися розв'язати проблеми безногих і безруких солдатів. Правда, по своєму: швидко і жорстоко.

За їхнім наказом спецслужби провели масові облави. Зібравши бездомних інвалідів, вони відвезли їх на залізничні станції, де завантажили у вагони-теплушки й відправили світ за очі, щоб ті «неприємним виглядом своїх фронтових обрубків не бентежили громадян і не псували ідилічну картину загального соціалістичного благоденства радянських міст». Проводилася ця «акція» в найбільших містах Радянського Союзу, зокрема у Москві, Ленінграді, Києві, Мінську й інших столицях союзних республік. Це була перша хвиля насильницького вивезення лю-

дей. У виконавців волі «партії та уряду» ніяких санкцій прокурора чи судових рішень не було. І досі не знайдено документальних підтверджень, хто саме віддавав такий жакливий наказ. Але не важко здогадатись, із чиєї волі відбувалось таке злочинне свавілля...

Проте чи сил НКВС не вистачило, чи нещасні якимось чином дізналися про «велике переселення» і встигли сховатись, але незабаром чимало з них знову з'явилися на вулицях міст. Про це негайно доповіли вищому керівництву країни. Взимку 1954 року тодішній міністр внутрішніх справ СРСР генерал Круглов надіслав Хрущову та Маленкову документ під грифом «Цілком таємно»:

«МВС СРСР доповідає, що, незважаючи на вжиті заходи, у великих містах і промислових центрах країни все ще продовжує існувати таке явище, як жебрацтво. За час реалізації указу Президії Верховної Ради СРСР від 23 липня 1951 року, в якому йдеться про боротьбу з антигромадськими, паразитичними елементами, органи міліції затримали жебраків: у 1951 році – 107 766 осіб, у 1952-му –

156 817, у 1953-му – 182 342. Серед затриманих понад 70 відсотків є інвалідами війни.

Боротьба зі злидарями ускладнюється... тим, що багато жебраків відмовляються від направлення їх у будинки інвалідів... самовільно залишають їх і продовжують старцювати. У зв'язку із цим було б доцільно вжити додаткові заходи щодо попередження та ліквідації жебрацтва в СРСР. МВС вважає за необхідне передбачити наступні заходи:

...3. Для попередження самовільних залишень будинків інвалідів і людей похилого віку особами, що не бажають там проживати, і позбавлення їх можливості займатись жебрацтвом частину існуючих на сьогодні будинків перетворити на будинки закритого типу з особливим режимом».

«Будинок жаків» для героїв

Будинки закритого типу з особливим режимом, куди звозили понівечених фронтовиків з усіх куточків країни, радше нагадували «будинки жаків». Вони містилися якомога далі від людських очей: і на Далекому Сході, і в Середній Азії. Працюючий там

Відразу після війни СРСР приступив до зачистки країни від безруких і безногих воїнів-переможців. Робилося це задля того, аби вчорашні фронтовики, які стали інвалідами на війні, не псували своєю присутністю загальну картину «процвітаючих» міст і сіл персонал був зобов'язаний «не розголошувати інформацію, що має конфіденційний характер». А розповісти було про що.

Художник Геннадій Добров, побувавши в таких «затишних» оселях, як дехто цинічно називав будинки закритого типу з особливим режимом, про життя їхніх мешканців писав:

«Калік інколи виносили подихати свіжим повітрям і підвішували на мотузках до дерев. Іноді про них забували, і вони замерзали. Це були, зазвичай, молоді хлопці, покалічені війною і списані як відпрацьований матеріал, який більше не приносить користь Батьківщині».

«Герой Радянського Союзу Григорій Волошин. Лютчик, який протаранив ворожий літак. 29 років він існував у Валаамському інтернаті. Багато хто із цих інвалідів покалічився під час штурму Берліна в березні-квітні 1945-го. Маршал Жуков у цілях економії танків посилав солдатів-піхотинців в атаку на мінні поля – солдати своїми тілами розмінювали міни, створюючи коридор для військ. Цим фактом товариш Жуков з гордістю хвалився Ейзенхауеру. Цей факт зафіксовано в особистому щоденнику американського воєначальника».

За словами художника, умови, у яких знаходилися інваліди, були жахливими. Адміністрація будинку-інтернату доглядом за пацієнтами себе не надто обтяжувала, часто забуваючи їх нагодувати і навіть подати води. Іван Корольов, який тривалий час був

керівником цього закладу, усіляко ображав і принижував фронтовиків. Вважаючи, що йому все дозволено, відбирав у героїв орден і медалі.

Один з екскурсоводів, який на початку 60-х років працював на острові Валаамі, що в Карелії, де знаходиться відомий Валаамський чоловічий монастир, так згадував про будинок-інтернат і його жителів:

«Обкрадали цих людей усі, хто тільки міг. Справа доходила до того, що на обід до їдальні багато хто йшов з півлітровими скляними банками, оскільки мисок не вистачало на всіх. Я це бачив на власні очі».

Категорично заборонялося не лише водити туди групи туристів, але й показувати їм дорогу. За порушення наказу могли звільнити з роботи, а то й викликати до місцевого управління КДБ».

Замість епілогу

Історія Другої світової війни, написана під контролем компартійних ідеологів, сповнена брехні і лицемірства.

Напередодні чергової річниці Перемоги Сталін якось промовив: «Кажуть, що переможців не судять, що їх не слід притягувати, не слід перевіряти. Це хибна думка. Переможців можна і тре-

ба судити – менше буде зарозумілості, більше буде скромності».

І їх судили. Судили масово, несправедливо і жорстоко. Це був час наклепників-донощиків, час злочинців і покидьків. Олександр Яковлев, колишній секретар ЦК КПРС періоду так званої перебудови, стверджував, що вже у 1946 році понад 10 відсотків фронтовиків опинилися в таборах. Не як карні злочинці, а як «неблагонадійні елементи».

Сьогодні, на 70-му році від дня Перемоги над нацизмом, офіційна Москва затято відстоює «свою найправдивішу» історію. Проводячи помпезні військові паради, вкотре вихваляючись своєю військовою могутністю, офіційний Кремль воліє не згадувати окремі сторінки недавньої історії, коли справжніх героїв викидали на смітник, прирікаючи на муки та смерть. Та правда – сильніша! Вона не боїться ні брехні, ні часу. Вона завжди житиме в серцях людей, які гордо називають себе українцями. Вони знають і шанують своїх героїв. І чи не тому ми сьогодні промовляємо найчастіше: «Слава Україні!», а у відповідь: «Героям слава!»

Сергій ЗЯТЬЄВ

Попри невимовні страждання та біль втрат, вона вижила і не зламалася, увійшовши в історію як «Незламна». Американські журналісти прозвуть її «Леді Смерть», а вона їм у відповідь: «Джентльмени, мені лише двадцять п'ять років, і я вже вбила 309 фашистських загарбників! Чи не здається вам, джентльмени, що ви дуже довго ховаєтеся за моєю спиною?»

Вороги влаштовували на неї полювання, а захисники з її ім'ям на устах йшли в бій, адже вона надихала на подвиг. То ж хто вона? Проста українська жінка – Людмила Павличенко, яка понад усе хотіла жити та любити. Проте війна зруйнувала її плани...

Знявши про легендарну жінку-снайпера фільм, його творці скажуть: «Ця історія про те, що війна робить з людьми. Про те, як це страшно. Про те, як важко залишатися людиною. І, на жаль, зараз це для нас усіх дуже болісно та гостро».

Воєнна драма «Незламна» вийшла на вітчизняні екрани

2 квітня. Це масштабне, видовишне кіно, що пробиває на сльозу навіть чоловіків. В ньому розповідається і про безтурботні студентські роки, і про страхіття війни, і про кохання навіть у часи лихоліття, яке надає силу жити далі.

Фільм знятий на основі реальної біографії Героя Радянського Союзу Людмили Павличенко, найрезультативнішої жінки-снайпера у світовій історії. Героїня стрічки – уродженка Білої Церкви, що зі студентської лави історичного факультету Київського університету ім. Тараса Шевченка пішла на фронт і стала

живою легендою. Українка-снайпер не мала собі рівних у далекому 1941-му, ніхто не може порівнятися з нею і сьогодні – вона вбила на фронті 309 фашистів.

Жінка твердо знала: у неї на мушці були не люди, а вороги, які напали на її Батьківщину. Вбити або бути вбитою – вибору доля не давала.

Це зворушлива та страшна антивоєнна драма, що вигідно відрізняється від більшості пострадянських фільмів про Другу світову. Режисер фільму кидає уперту дівчину з красивим обличчям в окопи й уважно сте-

«НЕЗЛАМНА»

Рік виходу: 2015.

Режисер: Сергій Мокрицький.

Жанр: військовий, драма.

Прем'єра: 02.04.2015.

Тривалість: 120 хв.

У зйомках масових сцен фільму «Незламна» брали участь 2,5 тис. дорослих і близько 100 дітей.

Бюджет фільму – 5 млн дол.

На «Незламну» у перший уїк-енд перегляду прийшло більше 90 тис. українських глядачів. Це перший вітчизняний фільм, який у міжнародний прокат виводить великий американський дистриб'ютор 20th Century Fox.

У ролях: Юлія Пересільд, Євген Циганов, Джоан Блекхем, Микита Тарасов, Віталій Лінецький, Дмитро Лаленков, Олег Драч, Станіслав Боклан, Микола Боклан, Вілен Бабічев, Поліна Пахомова.

жить за тим, як війна ламатиме її знову і знову.

Заради перемоги відважна жінка віддала богу війни все, що в неї було, але навіть цього виявилось замало. І тоді, знесилена, вона замислилася над тим, чи можна перемогти у війні, де навіть у бездушних нацистів фотографії дружин і дітей у нагрудних кишенях?..

Не втратити себе інколи важливіше, ніж перемогти. Сміливість авторів «Незламної» в тому, що вони підводять героїню до розуміння цього. Після загибелі коханого чоловіка Павличенко робиться жорстокою: вона зі сміхом по черзі прострілює кінцівки німецького солдата, насолоджуючись його стражданнями. Так режисер кінострічки Сергій Мокрицький нагадує глядачам, як легко втратити людяність у нелюдських умовах.

Фільм містить два надзвичайно сильні емоційні моменти, коли незламна українка плаче.

Вперше – коли її перший снайперський постріл влучив у ціль, вдруге – коли тендітна дівчина, яка побачила, пережила та принесла іншим стільки болю і смерті, раптом відкриває для себе з коханим чоловіком, що таке бути жінкою – у звичайному, земному, тілесному сенсі.

У 1942 році Людмила у складі радянської військової делегації їде до США. Їхнє завдання – переконати відкрити Другий фронт.

Виразній промові дівчини, яка чудово говорила англійською, аплодували навіть дипломати. Жінка перевершила їхню багатомісячну роботу.

– Джентльмени, мені лише двадцять п'ять років, і я вже вбила 309 фашистських загарбників! Чи не здається вам, джентльмени, що ви дуже довго ховаєтеся за моєю спиною? – скаже Павличенко.

У захваті від українки і дружина Президента США Елеонора

ЛЕГЕНДА В ЦИФРАХ

10 місяців – рівно стільки Павличенко, снайпер 25-ї Чапаєвської стрілецької дивізії, провела на передовій. За цей час вона знищила 309 солдатів та офіцерів гітлерівських військ, серед яких 36 були снайперами, ставши найрезультативнішою жінкою-снайпером в історії. Жінка-снайпер отримала чотири поранення і три контузії.

Рузвельт, яка навчить її дипломатично посміхатися та носити сукні. Попри те, що до Америки Людмила прибула після кількох поранень і контузій, вона знаходила сили посміхатися і в хвилини відпочинку навіть весело навчати Елеонору Рузвельт... варити борщ. Щоправда, вже наступної миті глядачі бачать, як Людмила корчиться на підлозі, немов її обдали окропом, – це місіс Рузвельт випадково впустила важку сковорідку на підлогу. Гуркіт посуду відгукується в голові Павличенко свистом снарядів, що відібрали в неї коханих.

За дві години сеансу глядач побачить велич української жінки, любов під невпинним вогнем противника, страх втратити коханого, бажання жити і перемагати.

«Незламна» сьогодні потрібна українцям як ніколи. Вона зміцнює наш бойовий дух, надихає на подвиги, вселяє віру в перемогу. Вона є другим ім'ям нашої Батьківщини.

Підготував Тарас ГУНЧЕНКО

Штурмові гвинтівки «Форт-221» і «Форт-224» калібру 5,56х45 і 5,45х39 — надійна та ефективна зброя, призначена для враження противника на відстані до 500 метрів. Гвинтівка сконструйована за схемою Bull pup, що дозволило істотно зменшити габарити зброї, не зменшуючи довжини ствола. В свою чергу, завдяки корпусу, виготовленому з ударостійкого пластику, значно знижено вагу зброї. Таким чином, «Форт-221» і «Форт-224» легка і компактна зброя — одна з кращих зразків в своєму класі. Цей вид зброї може використовуватися бійцями спецпідрозділів у всіх видах бойових дій, при проведенні антитерористичних операцій, затриманні правопорушників в умовах населених пунктів, при несприятливих погодних умовах, а також на відкритій місцевості.

Штурмова гвинтівка «Форт-221» з подовженим стволом, оптичним прицілом і сошками призначена для ведення вогню з підвищеною точністю.

Всі моделі можуть бути укомплектовані тактичним ліхтарем, лазерним цілевказівником, оптичним прицілом або приладом нічного бачення.

Assault rifle of 5,56x45 / 5,45x39

mm "Fort-221" and "Fort-224"

reliable and effective weapon

intended to attack enemy personnel

in range up to 500 meters. Rifle has bull pup configuration, which allows significantly decrease dimensions of the weapon without decreasing of barrel length. Also due to shock-resistant plastic housing, weight of the rifle has been decreased greatly. As result "Fort 221" is a lightweight and compact weapon one of the best samples in its class. This kind of weapon can be used by special enforcements officers in all variants of battle actions during an executing of counterterrorism operations and criminal apprehension under the adverse weather conditions on the open space territory.

Modification of assault rifle "Fort-221" with increased barrel length and optical sight is intended for firing with increased accuracy.

Assault rifle "Fort-224" cal. 5,56x45 mm and submachine gun "Fort-224" cal. 9 mm Luger — compact modifications of "Fort-221" intended for Special Forces. All modifications optionally can be equipped with tactical light, laser designator, optical sight x3 and x4, and night vision sight.

Форт-221
Fort-221

Форт-224
Fort-224

Технічні характеристики Technical characteristics

Калібр, мм / Caliber, mm	5,56x45		5,45x39	5,45x39	5,56x45
Принцип дії / Operation mode	Дія газів на головку поршня/ Gas action on piston head				
Довжина ствола, мм / Barrel length, mm	468	419	380	330	
Загальна довжина, мм / Overall length, mm	725	684	645	580	
Висота з магазином, мм / Height with magazine, mm	243		260	255	237
Ширина, мм /Width, mm	93 ± 5			86 ± 5	
Вага з пустим магазином, кг/ Weight with an empty magazine, kg	3,9			3,6	
Місткість магазину/ Magazine capacity	30				
Зусилля спуску, кгф/ Trigger pull, kgf	2,5-4,5				
Початкова швидкість польоту кулі , м/с/ Muzzle velocity m/s	860 — 910		600 — 720		860 — 910
Прицільна дальність, м/ Accuracy range, m	до 500 / up 500				
Темп стрільби, пострілів /хв./Rate of fire, shots/min	700 — 1000		500 — 900		700 — 1000
Нарізи/Rifling	6 канавок/ grooves				

Гетьман козацтва

Петро Конашевич-Сагайдачний увійшов в історію як один з найвидатніших полководців Європи XVII століття. Ідейний натхненник походів запорозьких козаків, що мали на меті визволення українського народу від іноземного гноблення. 20 квітня 1622 року гетьман Сагайдачний, тяжко поранений під час Хотинської битви, пішов у вічність

Петро Сагайдачний народився у сім'ї Конаша – дрібного українського шляхтича з околиць міста Самбора на Підкарпатті. Його родове прізвище Конашевич, а прізвисько Сагайдачний дали йому козаки — в перекладі з татарської «саадак» («сагайдак») означає чохол для стріл, обтягнутий шкірою дикого козла.

Навчання Петра почалося вдома і продовжувалося в Острозькій греко-слов'яно-латинській академії. Набуті в академії ідейні

переконання він проніс через усе своє життя. З Острога Конашевич переїхав до Києва, де служив домашнім учителем у міського судді Яна Аксака. В середині 90-х років XVI століття він подався на Запорозьку Січ. Маючи неабиякі організаторські здібності, освіту, вольовий характер і неодноразово підтверджуючи свою відвагу в боях з ворогами, Конашевич обирався обозним, близько 1606 року – кошовим отаманом, а у 1616 став гетьманом реєстро-

вих козаків. Зміцнення авторитету П. Конашевича обумовило і надання йому козаками прізвища Сагайдачний. Продовжуючи справу попередників, він пішов війною на татар і турків, здійснюючи у 1606-1616 роках щорічно, окрім 1611, морські походи на турецькі і кримські міста. У кожному з них брало участь 2000 козаків на 40 човнах-чайках.

Одним з найбільш відомих подвигів П. Сагайдачного на морі став ретельно спланований

і блискуче підготовлений у 1616 році штурм Кафи. Сагайдачний з двома тисячами козаків вийшов у море. Біля Дніпровського лиману він напав на турецький флот, відкинув його у відкрите море, слідом за ним вийшов сам і взяв курс на турецьке місто Кафу, в якому знемагало багато бранців-християн. Місто відразу ж було взято на спис і спалене, а невільники визволені і приєдналися до козаків. Від Кафи Сагайдачний подався до Синону, а далі до Трапезунду, які узяв штурмом. Частину турецьких суден за наказом Сагайдачного було потоплено, а частину забрали разом із здобиччю. Між тим турецький флот повернувся на Дніпровський лиман і перетнув шлях запорожцям, які поверталися на Січ. Сагайдачний, дізнавшись про скупчення турецького флоту, пішов в обхід через Азовське море і благополучно повернувся на Січ.

Досконало спланована Сагайдачним сувора наука морських походів вплинула на його тактику сухопутних воєнних операцій. Козацького гетьмана як полководця відрізняло насамперед те, що він сповідував активну наступальність дій і надавав велике значення фактору раптового удару по противнику. Спираючись на ці складові воєнного мистецтва, Сагайдачний пішов далі традиційного для козацтва способу ведення бою оточеним возами табором – тактики, результативної в обороні, але малоприсадибної для перехоплення стратегічної ініціативи в умовах масштабних воєнних операцій. Особливу увагу Сагайдачний приділяв збільшенню війська, яке зросло з 5 до 50 тисяч, що примусило Туреччину, Крим, Польщу і Москву зважати на силу України у міжнародних відносинах.

Так, коли у 1617 році Польща почала чергову війну з Московією і її військо на чолі з королем Владиславом потрапило в скрутне становище, польський уряд звернувся за допомогою до Сагайдачного.

Сагайдачний, вислухавши прохання, висунув такі вимоги: роз-

ширення козацької території, свобода на Україні православної віри, збільшення кількості козацького війська, визнання судової та адміністративної автономії України.

Польща погодилася на ці вимоги, тож Сагайдачний почав готуватися до походу. У середині червня 1618 року Сагайдачний на чолі 20-тисячного козацького війська розпочав наступ. Подолавши з боями більше тисячі кілометрів, козаки 20 вересня 1618 року з'єдналися з військом королеви Владислава біля Москви під Тушино. Сагайдачному доручено облогу Москви.

Талант Сагайдачного як полководця виявився і під час Хотинської війни 1620-1621 років між Польщею і Туреччиною. У битві під Цецею 210-тисячна турецька армія з кримською ордою розгромили польське військо. Польща звернулася за допомогою до козаків, обіцяючи розширити їхні права і привілеї. У кінці вересня 1621 року 41-тисячне військо козаків об'єдналося під Хотиним з 30-тисячною армією Польщі. Їм протистояло понад 250 тисяч татар і турків. В битві під Хотиним завдяки Сагайдачному польсько-українське військо здобуло перемогу, знищивши майже 80 тисяч татарських і турецьких воїнів. Ця перемога зупинила експансію Туреччини в Європу. В подяку за допомогу Польща за Хотинським миром взяла на себе обов'язок заборонити козакам судноплавство по Дніпру й не допускати походів запорожців на кримські і турецькі землі. І до того ж не виконала свою обіцянку про привілеї.

Підсумовуючи військову діяльність Сагайдачного, зауважимо, що, по-перше, він як полководець піднявся значно вище традиційного для козаків оборонного способу ведення бойових дій табором, а по-друге, його стратегічне і тактичне мислення було новаторським для тогочасної воєнної думки і практики.

Проте слава Сагайдачного не вичерпується його хистом

Сагайдачний перший з українських гетьманів прагнув поєднати військову могутність українського козацтва з діяльністю інших станів українського суспільства (духовенства, шляхти і міщан) для досягнення автономії України

полководця. Гетьман увійшов в історію українського народу також як активний поборник його культурно-релігійних прав та традицій. Завдяки активній підтримці Сагайдачного у жовтні 1620 року Єрусалимський патріарх Феофан висвятив І.Борейського на митрополита Київського, чим відновлено православну ієрархію у Речі Посполитій.

Сагайдачний з усім Військом Запорозьким у 1620 році записався до Київського Богоявленського братства і дбав про розвиток національно-освітнього руху в Україні. Сагайдачний перший з українських гетьманів прагнув поєднати військову могутність українського козацтва з діяльністю інших станів українського суспільства (духовенства, шляхти і міщан) для досягнення автономії України у складі Речі Посполитої. Проте планам Сагайдачного не судилося здійснитися.

20 квітня 1622 року Сагайдачний, поранений під час Хотинської битви, помер. Перед смертю він заповів свої кошти на відновлення Богоявленського монастиря, на утримання братських і влаштування народних шкіл, а для тих, хто пролив кров за Вітчизну, залишив шпиталі та грошові внески на прожиття. Поховано Сагайдачного на території Київського Братського монастиря на Подолі, але при перебудові Богоявленської церкви у XVIII столітті могила потрапила під стіну храму і назавжди зникла з очей нащадків. Але образ Сагайдачного навіки залишився в пам'яті українського народу.

Євгеній СИДОРОВ

КАРИКАТУРИ Б'ЮТЬ ВОРОГА БОЛЮЧІШЕ ЗА СНАРЯДИ...

До експозиції міжнародної виставки карикатур «Тоталітаризм», яка з успіхом проводилася з 1-го по 24-те квітня в Полтавському художньому музеї ім. Миколи Ярошенка, увійшли роботи художників-карикатуристів із різних країн світу — України, Швеції, Росії, Китаю, Ірану...

«Тоталітаризм».
1 місце – Олексій
Кустовський (Україна)

ДИПЛОМАНТИ КОНКУРСУ ВІД ЖУРНАЛУ «ВІЙСЬКО УКРАЇНИ»:

1. Рауль Зулета (Колумбія)
2. Валерій Чмирьов (Україна)
3. Микола Капуста (Україна)
4. Лука Лагатор (Чорногорія)
5. Рібер Ханссон (Швеція)
6. Олександр Дубовський (Україна)
7. Олег Смаль (Україна)

Переможець конкурсу «Диявольська бензоколонка»-2014 Карл Рібер Ханссон (Швеція):
«Всі люди однаково сміються над одними й тими ж речами»

Своїм сміхотворчим пафосом ця мистецька подія перегукувалася ще з однією визначною датою: у День сміху відзначалося 206 років від Дня народження видатного письменника Миколи Гоголя, гумор якого став зразком класики жанру, а твори з незмін-

ним захватом перечитуються вже котрим поколінням.

Першим етапом політичного «карикатурного марафону» стала виставка «Український вибір. Україна – ЄС», яка проводилася під час Революції гідності. Митці своїми роботами означили

вигнання кривавого тирана і формування в Україні громадянського суспільства. Далі «естафетну паличку» підхопила чергова виставка «Диявольська бензоколонка», яка розповіла про боротьбу українців з контрреволюцією й зовнішньою агресією Росії. Таку форму набула плідна співпраця полтавського творчого об'єднання «Карлюка» з херсонським літературним фестивалем «Гоголь-фентезі». Світовий інформаційний простір є таким динамічним, що підкидає нові ідеї десятками, а то й сотнями щогодини. І митці не можуть не відгукнутися, тим паче карикатуристи, творчість яких – нерв сьогодення.

Тема чергового міжнародного конкурсу – «Тоталітаризм» – розкрила використання ЗМІ для ведення інформаційної війни проти сусідніх держав. Головним її персонажем став «творець» нової шовіністичної російської імперії Володимир Путін. Попри те, двоє із членів журі – росіяни (включаючи і голову – Михайла Златковського). Це вкотре засвідчує, що в Росії є люди, які негативно сприймають загарбницькі дії, спровоковані Кремлем. Шаржі та в'їдливі карикатури вражали різноманітністю. Чи не в кожній роботі за зовнішнім сарказмом криється глибока тривога за мир у всьому світі. Карикатур було так багато, що на всі роботи на стінах не вистачало місця. Довелося встановлювати додаткові платформи, щоб публіка мала можливість побачити й оцінити всі малюнки.

Масштаби виставки «Тоталітаризм» вразили і почесних гостей, серед яких був переможець конкурсу «Диявольська бензоколонка» зі Швеції Карл Рібер Хансон. Він зазначив, що всі люди однаково сміються над одними й тими ж речами.

Голова Полтавської обласної ради Петро Ворона, який кілька місяців провів у зоні АТО поруч з побратимами-бійцями батальйо-

Голова Полтавської обласної ради Петро Ворона:
«Якщо нація так уміє сміятися над ворогами та стояти на захисті держави, ми переможемо!»

ПРО НАС ПИШУТЬ

«ВИСМІЯТИ АГРЕСОРА»

Головними «героями» міжнародного конкурсу політичної карикатури, що був проведений в Україні, стали російські політики.

Цьогорічна тема – «Тоталітаризм». Як заявляють організатори, конкурс присвячений створенню у світі «нового порядку», при якому будь-яку агресію проти сусідньої держави можна виправдати «покликом крові» на кшталт того, як це було в роки розквіту фашистських держав. Автори із 38 країн, зрозуміло, між собою не домовлялися, проте антигерой переважної більшості їхніх робіт – Путін (нерідко в сусідстві з Гітлером і Сталінім).

П'ятий український конкурс карикатури та шаржів проводився спільно з Центральним друкованим органом Міністерства оборони України журналом «Військо України». І це не випадково. Як розповідає один з організаторів конкурсу художник

Валерій Кругов: «У цього спеціалізованого журналу є можливість поширювати інформацію серед бійців армії».

Далі митець зазначає: «Більшість російських карикатуристів активізувалися після вбивства Бориса Немцова. Люди прокинулися, зрозуміли, що треба діяти. Серед шаржів немало присвячених Володимиру Соловйову і Дмитру Кисельову – оскаженим пропагандистам, рівень агресії яких шокував, як виявилось, не тільки українців. Тепер над цими діями просто сміються».

Цікаво, що з різних країн світу прийшла велика кількість шаржів і на Сергія Лаврова. Західний світ реагує на нього не як на міністра закордонних справ, а як на людину, від якої слова правди не діждешся. Це цитатник пропагандистських штампів. Тож як над ним не сміятися? Клоуни відпочивають».

Лілія ПАВЕЛЬЄВА,
радіо «Свобода», м. Москва

ну «Фенікс», що входить до складу 79-ї окремої аеромобільної бригади, поділився враженнями від побаченого:

«Я впевнений: якщо нація так уміє сміятися над своїми ворогами, і не тільки сміятися, а ще й стояти на захисті незалежності держави, то ми маємо велике майбутнє й обов'язково переможемо. Думаю, що пан Путін

Народний артист України Лесь Танюк: «Якби в парламенті була фракція карикатуристів, то ми б жили інакше».

побачить в Інтернеті цю виставку та відчує, як до нього ставляться художники з 38 країн світу. Їх багато, але всі вони мають єдину точку зору, що диктатура і неофашизм не повинні пройти!»

Народний артист України, депутат Верховної Ради 5-х скликань Лесь Танюк, переглянувши роботи, вдався до оригінальності: «Цю найбільшу виставку карикатур потрібно було б зробити в приміщенні нашої Верховної Ради! Якби в парламенті була фракція карикатуристів, то ми б жили з вами зовсім інакше. Карикатуристи бачать проблему чітко, так, як ніхто із депутатів».

– Політичну карикатуру малювати нелегко, – зауважує Микола Капуста – заслужений журналіст України, відомий карикатурист із Донецька, який малює шаржі шістдесят років. Попри поважний вік і перепони з боку так званої влади ДНР, митець дістався Полтави, щоб отримати нагороду та поспілкуватися з колегами по творчому цеху.

– Треба, щоб у художника був нестандартний підхід і терпіння під час творчого пошуку. Іноді картинка миттєво народжується в голові, іноді доводиться зробити чимало контурів олівцем, доки знайдеш потрібний сюжет. Карикатурист має гостріше дивитися на життя, щоб побачити нега-

Відвідувачі виставки

тивні прояви, – поділився своїми думками Капуста.

А співорганізатор конкурсу Михайло Шлафер переконаний, що карикатури б'ють агресора ефективніше за снаряди.

За підсумками конкурсу перше місце серед 350 представлених робіт учасників із 38 країн світу виборов українець Олексій Кустовський, друге – Плуїс Праат з Нідерландів, третє – Марина Бондаренко з Росії. Цікавих і неординарних робіт було дуже багато, тож інші, варті уваги, карикатури журі відзначило заохочувальними призами та спеціальними відзнаками. Вперше за історію конкурсу диплом «За найщирішу усмішку» вручили місцевому постійному шанувальнику жанру Дмитру Петрову.

Тарас ГУНЧЕНКО

«КАРЛЮКА» ПЛАНЕТАРНОГО МАСШТАБУ

Про філософію мистецтва карикатури розповів співорганізатор міжнародної виставки «Тоталітаризм», він же — засновник фестивалю «Карлюка» художник Михайло Шлафер.

— Михайле Львовичу, яку мету ви переслідували, проводячи виставку «Тоталітаризм»?

— За рівнем робіт і розкриттям теми видно: люди в усьому світі розуміють і співпереживають тому, що відбувається сьогодні в Україні. Питання в іншому: наше суспільство орієнтоване на телебачення, яке, по суті, транслює події так, що ми програємо інформаційну війну. Ми не маємо повноцінного українського мовлення у Криму і на Донбасі, а також у Росії, Європі та світі. Виправдовуючись, чиновники нарікають на недостатність фінансування. Ми ж — готовий продукт

«Образ мислення і бажання посміхнутися роблять карикатуру універсальною для всіх народів».

інформаційного впливу. До того ж карикатура — мова міжнародного спілкування.

Виставка, що проводилася в Полтаві, — результат конкурсу, в якому брали участь провідні світові карикатуристи. Залишається її взяти та провезти по всьому світові, отримавши емоційний відгук мільйонів людей! До того ж переклад тут зайвий, усім і так усе зрозуміло. Наші роботи стають унікальною міждержавною, світовою комунікацією. Тож ми

робимо все, що в наших силах, а саме: проводимо в Полтавському художньому музеї, що вже стало традицією, велику виставку, друкуємо каталог і «заряджаємо» максимально Інтернет.

— Як розсмішити людину карикатурою?

— Не зовсім згоден із запитанням. Сміх — це тільки один із багатьох аспектів, які містить у собі карикатура. Вона радше змушує замислитися, чіпляє. Це й філософські якісь моменти. Нерідко

– це гумор ситуації побутового рівня, але розглянутої під незвичайним ракурсом. Інший прояв – чорний гумор, політичний гумор. Загалом карикатура – це образ мислення. Роботи, надіслані на наш конкурс, – на 90 % – без слів. І ось що цікаво: а як же люди розуміють один одного у всьому світі?

Карикатура діє як провідник ідей – філософський, візуальний. Однаково сміються як в Україні, так і в Бразилії – у різних куточках земної кулі. Образ мислення та бажання посміхнутися роблять карикатуру універсальною для різних народів з різними культурами.

Свого часу був такий клоун Леонід Енгібаров. Здавалося б, клоунада – це мистецтво, яке повинне викликати сміх, а він увів клоунаду в ранг філософії. Його пантоміма викликала добрі почуття й водночас спонукала до думок. Однозначно: хороша карикатура повинна відкривати добро та викривати зло.

– Народжувати співпереживання?

– Поза сумнівом. Також є гумор у вигляді образного жарту. Він легкий для сприйняття й супроводжує нас щодня. Головне в цьому процесі – особа того, хто передає свої думки.

Карлюка малює шедевр

Цьогоріч у Полтаву приїхала ціла плеяда українських карикатуристів і прекрасний, відомий у всьому світі художник-карикатурист Карл Рібер Хансон зі Швеції. Він узяв участь у наших останніх конкурсах. У художників такого рівня день розписаний по хвиликах і на багато місяців наперед. Те, що він залишив усі справи та прибув в

Україну, свідчить про його зацікавленість і бажання більше про неї дізнатися. Це також доводить, що наш конкурс – цікавий усьому світу.

Гості рівня Рібера Хансона – це дієве джерело міжнародної комунікації, здатне достукатися до сотень і тисяч умів і сердець. Його варто запрошувати на національне телебачення, говорити з ним, з'ясовувати, як європейці сприймають нас у сучасних реаліях. А ще «навантажувати», по-хорошому, інформацією про те, що відбувається в нашій країні. Частіше ми таких митців шукаємо, намагаємося їх зацікавити, а вони ще й не завжди йдуть на контакт. Рібер Хансон сам прагне цього спілкування та відкритий до співпереживання й допомоги нашій країні.

– «Карлюка» у співпраці з херсонським фестивалем «Гоголь-фентезі» дійсно має планетарний масштаб?

– Наш черговий конкурс під промовистою назвою «Тоталітаризм», який ми вперше проводили у співпраці з Центральним друкованим органом Міністерства оборони України журналом

Диплом «За найщирішу посмішку» отримує Дмитро Петров.

«Військо України», насправді міжнародний. А проводиться він у Полтаві, оскільки в нас дуже якісний і комфортний майданчик для цього – унікальна виставкова зала Полтавського художнього музею, одна з кращих у нашій країні. Склад журі – сім чоловіків із Канади, Німеччини, Нідерландів, України, Росії. Хотілося б, щоб можливість просування ідей на користь України засобами позитивного іміджу цього конкурсу усвідомило нарешті й керівництво нашої держави.

— Як художник-карикуту-

рист де ви берете теми для своїх робіт?

– Я собі трішки дорікаю, що часто приділяю більше часу організації, а не самій творчості. Останнім часом сідаю малювати, коли вже по-іншому неможливо – ідея накрила з головою і не відпускає. Дуже багато залишається нереалізованим, відкладеним на потім – потрібно займатися іншими справами. А теми беруться як асоціативний ряд на події.

– Що востаннє вас спровокувало?

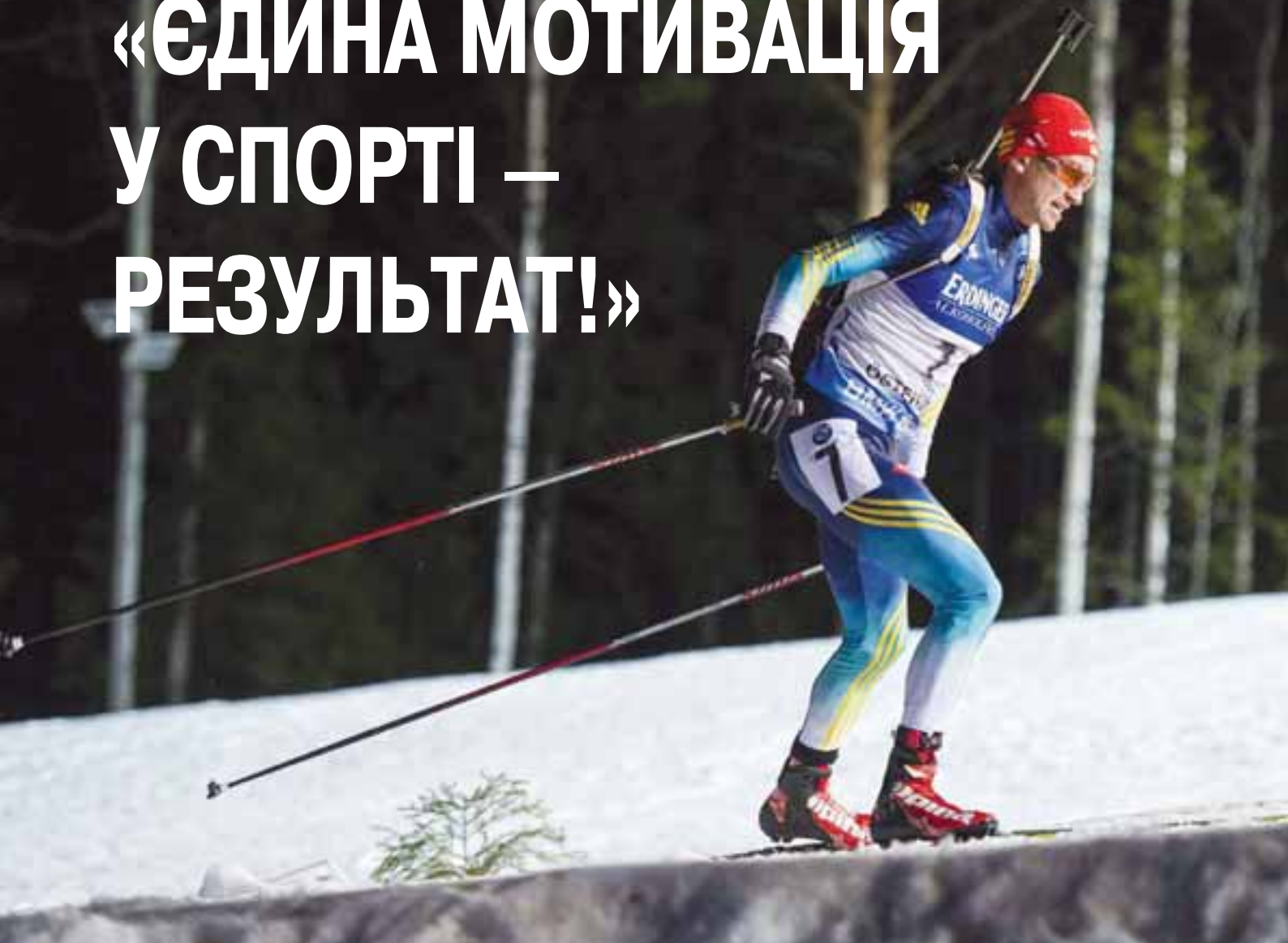
– Пропаганда й акцент на нерозуміння. Це отрута, яка впливає на уми людей. Раніше ми над такими речами просто не замислювалися, а зараз наводить жах і набуває нового значення словосполучення «безпринципна брехня». З'явився такий образ – сучасний пропагандист, який, запросивши в телестудію Смерть, розпитує її про трудові будні та з радісною посмішкою пробує на гостроту її косу. Така ось замальовка. Тобто зачепила ситуація. А чому такий символічний ряд і сам не розумію. Можна взяти одну тему, і кожен художник утілить її абсолютно по-різному. Але іноді ідея настільки витає в повітрі, що спадає на думку одночасно багатьом авторам. Це не плагіат, радше – універсальність символічного сприйняття.

А на виставці «Тоталітаризм» мені більш за все сподобалася робота Павла Дорохіна з Білорусі «Останкінський «Бук»: ракетний комплекс, де на локаційній установці розміщено напис «Російське телебачення», а замість ракети заряджена Останкінська телевежа. Цим сказано все. Додати нічого.

Марія БОЙКО, Полтава,
спеціально для
«Війська України»

Сергій Семенов: «ЄДИНА МОТИВАЦІЯ У СПОРТІ – РЕЗУЛЬТАТ!»

Вперше український біатлоніст виграв залік Кубка світу в окремій дисципліні й удостоївся Малого кришталевого глобуса. Однак головний його успіх – це загальна перемога в заліку Кубка світу з індивідуальних гонок, що є справжнім історичним досягненням.

Ще жодного разу представники України не вигравали Малий кришталевий глобус, обмежуючись лише тимчасовим лідерством. Для того, щоб переписати історію українського біатлону, Сергію Семенову було необхідно посісти на фініші місце вище за головних конкурентів – всесвітньо відомих зірок Йоханеса Бе з Норвегії, Еріка Лессера з Німеч-

чини, Євгена Гаранічева з Росії та Міхала Шлезингера з Чехії.

У сезоні 2014-2015 років у трьох індивідуальних гонках Семенов приходив до фінішу на 2-му і 3-му місцях, тому 5-го місця на чемпіонаті світу йому було достатньо, щоб випередити всіх конкурентів. У Контіолахті (Фінляндія) українського спортсмена не зламала навіть невдача в пер-

шій стрільбі – лежачи, він не зумів закрити одну мішень, але незабаром мобілізувався і на майже 20 секунд випередив найближчого переслідувача – великого Уле-Ейнара Бйорндалена з Норвегії.

ДИТИНСТВО – ЦЕ НЕ ТІЛЬКИ ЛИЖІ ТА ГВИНТІВКА...

Сергій – позитивний, усміхнений чоловік, «душа компанії» української збірної. Інтелігентність, розум, прагнення до нових знань у нього поєднуються з незвичайною працьовитістю та вмінням домагатися свого, наполегливо йти до визначеної мети.

За словами його батька й одночасно тренера Олександра Володимировича, Сергій рано почав їздити на збори. Зі спортсменами був практично з пелюшок, тож спорт у нього майже у крові. Спочатку багато їздили взимку у Тисовець. Там Сергій катався на лижах, санчатах та на... ще одному місці. А коли постало питання спробувати себе ще й у біатлоні, радощів у дитини не було меж. Це ж ще й можливість постріляти!

Як виявилось, світ спорту – це не тільки тренування, змагання... Є місце і для гумору. Спортсмени дуже полюбили жартувати. Причому іноді не зовсім безневинно. Якось на зборах у Ворохті шестирічний Сергійко вперше хильнув спиртного. У той час його кумиром був Олександр Заровний, тож хлопча постійно бігало до нього та його друзів у кімнату. Підлітки вирішили пожартувати над надокучливим малим. А тоді у великих пляшках продавалося вино «Ізабелла». Тож вони налили йому цілий стакан і сказали, що це сік. Сергій його випив і пішов до їдальні. Лише уявіть собі картину: приходить батько, а його малий обурюється: мовляв, що ти стоїш, сідай швидше, їж! Старший Семенов дивиться на нього і нічого не второпає, а хлопці всі просто падають зі сміху. Сергій і зараз добре пам'ятає той батьковий запотиличник. Відтоді по тягу до спиртного не відчуває.

Майбутня зірка біатлону з дитинства був непосидючим, тож із задоволенням мандрував світом. Перші нагороди отримав ще школярем у рідному Чернігові. Одного разу наприкінці весни там проводили марафон, і його теж поставили бігти, хоча в гонці переважно брали участь дорослі. Він, звісно, тоді ні з ким не змагався, просто проїхав і завоював приз глядацьких симпатій. Замість медалі отримав годинник, якому дуже зрадів.

Мине час і вже спортсмен Семенов здобуде першу свою нагороду на міжнародних змаган-

нях у дорослому спорті, коли на Універсіаді в Китаї він неочікувано для всіх і, передусім для себе посів третє місце. За місяць здобув і юніорську медаль – «срібло» чемпіонату Європи.

КАМІНЕЦЬ-ЗЛОДЮЖКА

Дорослішати непросто. І в спорті також. Не кожен зі спортсменів долає цей рубіж без нюансів. Так сталося і з Семеновим. На Кубку світу він дебютував у 21 рік. Це відбувалося у Поклюке (Словенія). Тоді біатлоніст показав досить непогані результати: у спринті увійшов до першої двадцятки. Зізнається, що на той момент був би задоволений і 39-40-м місцями. Прагнув хоча б одне очко принести команді. Тоді йому здавалося, що це хороший результат, якому він був би радий.

Але вже незабаром везіння скінчилося. І все через те, що він запізнився на старт своєї

першої естафети на Кубку світу в Оберхофі (Німеччина). Навіщо розраховував час, спокійно вийшов на місце передачі естафети. Але того дня погода ще з ранку погіршилася, доріжки вкрилися кригою і, щоб не було слизько, організатори змагань посипали їх маленькими камінцями. От хлопцю в черевик і потрапив один, коли він поспішав на старт. А відчув його спортсмен вже біля зони передачі, коли почав одягати лижі. Там зрозумів, що заважає камінь, а поруч нікого немає, щоб допомогти. Його колега Седнев уже прибіг, озирається, а передавати естафету нікому – спортсмен десь зник! Семенов таки якось примудрився надіти лижу, щоправда, запізнився секунд на 10-15, але цього ніхто й не помітив. Всі подумали: молодий, програв за коло кілька секунд, хоча й вибіг зі старту тоді досить швидко. Траса в Оберхофі всім профе-

Сергій Семенов (Україна, працівник Збройних Сил України).

Дата народження: 28 липня 1988 року.

Місце народження – м. Чернігів. Навчається у Чернігівському національному педагогічному університеті ім. Т.Г. Шевченка. У збірній України – з 2009 року. Тренер – Олександр Семенов.

СЕРГІЙ
СЕМЕНОВ –
НАЙКРАЩІЙ
СПОРТСМЕН
СІЧНЯ

За рішенням Національного олімпійського комітету України найкращим спортсменом першого місяця 2015 року визнано біатлоніста Сергія Семенова. Його наставник і батько Олександр Семенов став найкращим тренером січня.

Таке звання 26-річний спортсмен заслужив завдяки вдалому виступу на чемпіонаті Європи з біатлону, який проводився в естонському Отепя. В індивідуальній гонці українець поповнив скарбничку збірної срібною медаллю. Саме Сергій Семенов завдав належний тон нашим спортсменам у новому біатлонному сезоні. На початку грудня на першому етапі Кубка світу в Остерсунді (Швеція) в індивідуальній гонці серед чоловіків українець здобув «срібло». А наприкінці грудня 2014 року на традиційній Різдвяній гонці в м. Гельзенкірхен, що в Німеччині, як і колега по команді Валентина Семеренко, Сергій зійшов на найвищу сходинку п'єдесталу пошани.

сійним біатлоністам знайома. Добре, що ні на повороті, ні на спуску нічого не сталося, що черевик не вилетів з кріплення. Вже практично перед вогневим рубежем почав пригальмовувати, тут лижа і відстебнулася. Сергій витягнув камінь, відстрілявся абияк і побіг далі. Зізна-

ється: тоді йому просто пощастило, що на трасі на двох лижах залишився. І причому досить непоганий результат показав. Щоправда, і зараз навіть уві сні бачить свій ідеальний майбутній олімпійський етап. Це коли 0-0 – відстрілявся без запасних і швидко пробіг трасу.

ПО ЖИТТЮ – МАКСИМАЛІСТ...

Серед колег по спортивному «цеху» Семенов виокремлюється тим, що не поділяє свої досягнення на вагомі чи менш престижні. Хоча й найдорожчою вважає медаль на чемпіонаті світу в російському Ханті-Мансійську. Вона, щоправда, командна, і все вирішувалося не на його етапі – до перемоги йшли разом, поступово. Але в результаті змогли зійти на п'єдестал.

Загалом по життю Сергій Семенов – максималіст. Якщо щось не виходить, починає хвилюватися та доводити, на що здатний. А коли все гаразд, теж не розслабляється, а просто працює далі. Саме хороший результат на дистанції і є його основною мотивацією на перемогу. На думку Сергія, кожен спортсмен по суті свій – мазохіст. Заради результату нещадно знущається з себе на тренуваннях. Перемагає та отримує задоволення. Тож єдина мотивація у спорті – результат.

Семенов-молодший мріє подарувати Семенову-старшому олімпійську медаль. Сергій пам'ятає, що батько свого часу полюбляв марафони. Посів 7-ме місце на чемпіонаті СРСР на дистанції 70 кілометрів! Це дуже важка гонка, що триває години чотири. А ще був 9-м на міжнародному турнірі «Свято Півночі». У тих змаганнях брали участь представники майже 40 країн. До речі, він обіграв тоді свого доброго знайомого – болгарина Івана Лебанова, призера Олімпійських ігор, чемпіона світу, який на «Святі Півночі» виявився лише 10-м.

А в житті переможець Кубка світу з біатлону Сергій Семенов хоче бути просто щасливим. Незалежно від результатів на лижні. І щоб на українській землі запанував мир. Для цього спортсмен готовий стати на захист своєї Батьківщини і боронити рідну землю так же завзято, як здобував нагороди на змаганнях світового рівня. Підготував Олександр ПРИСЯЖНИЙ

ХІІ МІЖНАРОДНА СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВИСТАВКА

ЗБРОЯ ТА БЕЗПЕКА

ПАТРОНАТ
КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:
Міністерство внутрішніх справ України
Міністерство оборони України
Міністерство економічного розвитку
і торгівлі України
Служба Безпеки України
Державна прикордонна служба України
Державна служба експортного
контролю України
Державна служба України
з надзвичайних ситуацій
Міжнародний виставковий центр

ПАРТНЕР
Державний концерн "УкрОборонПром"

МІЖНАРОДНИЙ ВИСТАВКОВИЙ ЦЕНТР
Україна, 02660, м. Київ, Броварський пр-т, 15
М "Лівобережна"

☎ +38 044 201-11-63

✉ zbroya@iec-expo.com.ua

www.iec-expo.com.ua, www.tech-expo.com.ua

22–25
вересня
2015 р.

Генеральний інформаційний партнер:

Генеральний медіа-партнер:

Технічний партнер: **ReutMedia**

Інформаційна підтримка: **ВІЙСЬКО**

Літня форма для української армії

ТОВ «Торнадо» засноване у 1994 році і спеціалізується на виробництві форменого одягу а також засобів індивідуального захисту для силових відомств України.

При розробці враховуються всі тенденції на ринку армійської форми, особливу увагу приділено функціональності, зовнішньому вигляду і комфорту. Костюми забезпечені великою кількістю карманів. Тканина має експлуатаційні характеристики – вони зносостійкі.

В офісі компанії постійно діє виставка зразків продукції представники якої завжди проконсультують клієнта з питань серійної продукції, ознайомлять з новими зразками обмундирування і спорядження для ЗСУ.

- Костюм камуфльований «Комбат» «Multicam»
- Костюм камуфльований «Комбат» «A - Tacs AU»
- Костюм «Горка» «Multicam»
- Розвантажувальні системи, підсумки, аптечки
- Ремені брючні, тактичні
- Головні убори
- Натільна білизна
- Шеврони, фурнітура
- Спорядження різне

